

SLOVENSKI VESTNIK

CELOVEC
SREDA
9. JAN.
1991

Letnik XLV.
Štev. 2 (2585)

Izhaja v Celovcu
Erscheinungsort
Klagenfurt
Poštni urad 9020
Celovec
Verlagspostamt
9020 Klagenfurt

P. b. b.

Vojska aretirala Piusa Strobla

Piusa Strobla, bivšega zveznega in sedanjega gradiščanskega poslovodjo Zelene alternative je v ponedeljek po zaključku neke tiskovne konference v Železnem aretirala vojaška policija. Jeseni bi bil moral nastopiti vojaško službo; ker so mu odklonili prošnjo za civilno službo, se ni odzval vpoklicu. Do srede decembra je bil z ministrskim odlokom 'oproščen službe'.

Prazne trgovine po devalvaciji dinarja

Devalvacija jugoslovanskega dinarja s 1. januarjem za skoraj 30 odstotkov je v trgovinah v Podjuni, Rožu in predvsem v Celovcu in Beljaku povzročila močan osip kupcev iz sosednje Slovenije.

Medtem ko so bile v zadnjih mesecih, ko je bil dinar še trdna deviza, trgovine na Koroškem nabito polne, so po novem letu napol ali skoraj povsem prazne, kupcev iz Slovenije skorajda ni več. S tem pa je tudi konec takih dnevo, ko so imeli trgovci v enem samem dnevu tudi po več sto tisoč šilingov prometa.

Nazadovanje kupcev iz Slovenije pa nadalje pomeni tudi „normalizacijo“ prometa na mejnih prehodih, predvsem na Ljubelj, kjer je prej čakalna doba trajala po več ur. Pretekli vikend je bilo treba čakati le še nekaj minut.

Koroški trgovci pa so kljub temu še optimistični. Promet se bo sicer zmanjšal, toda Slovenci bodo še vedno prihajali nakupovat, trenutno upajo hudo prizadeti trgovci od Beljaka preko Borovelj, Celovca, Dobrle vasi do Pliberka.

Jubilejni slovenski ples 1991

Letošnji 40. jubilejni slovenski ples, ki ga je vzorno organizirala Slovenska prosvetna zveza preteklo soboto v Domu sindikatov v Celovcu, je bil ponoven družabni dogodek med koroškimi Slovenci. Za ples sta igrala ansambla „12. nasprotje“ in Braneta Klavžarja, obiskovalce pa sta še posebej navdušila jugoslovanska plesna prvačka Katja in Tomo (slika zgoraj). Med častnimi gosti sta bila tudi minister za Slovence po svetu dr. Janez Dular in jugoslovanski generalni konzul v Celovcu Marjan Majcen. slika: W. Fritz

Za JE Bohunice milijarde, za JE Krško pa le dobro upanje?

Medtem ko avstrijska zvezna vlada resno razmišlja o kritju stroškov v višini nekaj milijard šilingov za primer zaprtja jedrske elektrarne Bohunice na Čehoslovaškem, se za podobne ukrepe v zvezi z jedrsko elektrarno v Krškem v Sloveniji očitno (kako dolgo še?) neče odločiti. Napoved o brezplačnem dovajanju električne energije iz avstrijskega energetskega gospodarstva kot nadomestilo za 'izključitev' nevarne JE Bohunice je na Koroškem

in Štajerskem izzvala proteste deželnih politikov in medijev. Je mar ogroženost koroškega ali štajerskega prebivalstva ob morebitnem incidentu v JE Krško manjša kakor za prebivalstvo v vzhodnem predelu Avstrije ob prav tako mogočem slučaju jedrske nesreče v jedrski elektrarni na Češkem?

Enostranska pomoč ČSFR pa je vsekakor tudi klopota Sloveniji in Hrvaški. Nova slovenska vlada je takoj po svojem nastopu (ne nazadnje

tudi pod pritiskom Zelenih, ki so vanjo včlanjeni) izjavila, da želi zapreti JE Krško najkasneje do leta 1995. Kajpada je to v veliki meri odvisno tudi od tuje pomoči in podpore.

Reakcije na predlog o brezplačnem toku namesto JE Bohunice so bile povsem različne. Na Dunaju je samo kancler Vranitzky s tem v zvezi omenil problem JE Krško. Ministrica za varstvo okolja Flemingova – sama je lani obiskala reaktor v Krškem – v tej zvezi ni inicia-

tivna. Haider je po znani navadi protestiral proti 'miliardnemu darilu', kajpada ne da bi ob tem tudi konstruktivno ukrepal. To je namesto tega napravil štajerski deželni glavar Krainer, ki je Vranitzkega v pismu pozval, naj se JE Krško obravnava enakovredno z JE Bohunice. Nasprotniki jedrske energije na Češkem in v Avstriji so medtem protestirali proti enostranskosti politikov in zahtevali ukinitve izgradnje jedrskega reaktorja v Temelinu.

Kriza v zalivu: danes odločitev?

Bo danes padla ključna odločitev o miru ali vojni na Bližnjem vzhodu? Pogovor zunanjih ministrov nasprotujočih si ZDA in Iraka, Jamesa Bakerja in Tarika Aziza, v Ženevi nudi zadnjo politično možnost za preprečitev izbruha vojne. Sestanek je tako rekoč v zadnjem trenutku predlagal ameriški predsednik Bush, očitno pod pritiskom ameriškega kongresa (v njem prevladujejo člani demokratske stranke), ki hoče najprej izkoristiti vse možnosti za mirno razrešitev konflikta, preden bi dal predsedniku zeleno luč za vojaško ukrepanje. Iraški predsednik Sadam Husein je navsezadnje privolil v srečanje zunanjih ministrov, nadaljnja pogajanja s predstavniki Evropske skupnosti pa je

odklonil.

Ameriški zunanji minister Baker je Azizu izročil pismo predsednika Busha iraškemu voditelju Huseinu, v katerem je zadnjikrat zahteval brez-pogojni umik iz zasedenega Kuvajta. Možnosti za dejanska pogajanja torej ni veliko.

Prisotnost vojaških enot ima trenutno že porazne posledice za državne finance globoko zadolženih ZDA. Strokovnjaki ocenjujejo stroške na 130 milijard dolarjev, v primeru spopada pa bi se še povečali. Vzrok za špekulacije o morebitni tajni mirovni misiji je dal tudi avstrijski predsednik Waldheim, ki bo od 12. do 14. januarja na obisku v sultanatu Oman. 15. januarja bo potekel rok OZN za umik iraških čet iz Kuvajta.

PREBERITE

- 2 Drugi o nas
- 3 Klaus Amman: Entsorgung der Geschichte - Haider als Festredner
- 4 KOKS: diskusijski prispevek F. Kukovice
- 5 Projekt „Interkulturno učenje v šoli“
- 6 Novoletni koncert v Šentprimozu
- 7 In memoriam Silvu Ovsenku
- 8 „...in prišla bo“ – multikulturalnost v družbi
- 9 Ženska stran
- 11 Ta teden na radiu in televiziji
- 12 Slovenski ples: 40 let in vedno več mladih nog

„Sen radiških noči“

Preteklo nedeljo je mladinska igralska skupina Slovenskega prosvetnega društva Radiše v domačem kulturnem domu uprizorila igro „Sen radiških noči“. Več o uspešni premieri na naši kulturni strani.

Po spremembah v Sloveniji je v Avstriji spet večje zanimanje za položaj slovenske narodne skupnosti na Koroškem? Programski in orientacijski razprava vod-

stev slovenskih osrednjih organizacij je – še preden se je sploh vnela v širši krogih manjšine – že našla prostor v avstrijskih medijih. Ponatis iz 'Salzburger Nachrichten'

Statt Volksgruppe das „Lebensumfeld“

Kärntner Slowenen entwickeln neue Integrationsmodelle

Monika Ueeg,
SN-Redaktion Klagenfurt

KLAGENFURT. Das Jahr 1991 könnte für die Vertretungen der slowenischen Minderheit in Kärnten ein Schicksalsjahr werden. Sowohl der Zentralverband als auch der Rat der Kärntner Slowenen haben Gedanken zu einer grundlegenden Änderung entwickelt, wobei die beiden Organisationen in entgegengesetzte Richtungen gehen. Keiner kann sich mit den Ideen des anderen anfreunden, Einigkeit herrscht nur darüber, daß die derzeit bestehenden Formen überholt sind.

„Auf den ersten Blick ist es ein Schock“

Für heiße Diskussionen dürften wohl die revolutionären Ideen des Sekretärs des Zentralverbandes, Marjan Sturm, sorgen. Ansatzweise ist Sturm mit seinen Überlegungen in den letzten Monaten schon herausgerückt, jetzt liegt sein Konzept vor, über das er selbst sagt: „Auf den ersten Blick ist es ein Schock.“ Auf den zweiten Blick seien seine neuen Programmvorschläge aber logisch und den neuen Entwicklungen entsprechend. Er will die Arbeit und das politische Wirken des Zentralverbandes völlig vom nationalistischen Gedanken lösen, in Anlehnung an den kanadischen Begriff „ethnicity“, unter dem alle in dieser Region lebenden Menschen zusammengefaßt seien.

„Man kann heute nicht mehr davon ausgehen, daß das nationale Bekenntnis hundert Prozent der Interessen der Menschen ausmacht, das Lebensumfeld ist bereits dominanter“, erklärt er im

autonom gewählten Vertretung. Auch Landeshauptmann Jörg Haider tritt für eine solche „Slowenenkammer“ ein. Bei den Landtagswahlen sollte ein zweiter Stimmzettel aufliegen, auf dem die Slowenen die von ihnen gewünschten Vertreter ankreuzen könnten. Nach Installation dieser neuen Vertretung würden die beiden „alten“ Organisationen überflüssig, meint Matthias Grilc, Obmann des Rates der Kärntner Slowenen.

Sturm hält ein solches Konzept für „totalen Blödsinn“. „Autonomiemodelle haben nur dort einen Sinn, wo die Minderheit die Mehrheit ist und eine eigene Infrastruktur hat“, gibt er zu bedenken. Und das werde bei den Kärntner Slowenen wohl nie der Fall sein. Ein von der Minderheit gewolltes Segregationsmodell würden die Kärntner Slowenen nie durchsetzen können.

Grilc seinerseits steht Sturms Gedanken mit wenig Begeisterung gegenüber

Für „Volksbekenntnis“

Matthias Grilc sieht im Assimilierungsdruck weiter Gefahr. Bild: SN/Eggenberger

und glaubt auch nicht, daß der Sekretär des Zentralverbandes in den eigenen Reihen damit durchkommt. „Dadurch löst man keine Volksgruppenprobleme, das ist eine Illusion. Man kann nicht einen neuen Menschen schaffen“, lautet Grilc' Meinung. Man müsse sich zu einem Volk bekennen. Der Assimilierungsdruck sei ein Jahrzehnte altes Problem, und das „schwebende Volkstum“, das sich keiner Gruppe zugehörig fühle, gebe es überall. Diese Leute könne man nur durch wirtschaftliche Angebote, durch die Steigerung der Funktionalität der slowenischen Sprache wieder zur slowenischen Volksgruppe zurückholen. Diese Bedingungen würden sich nun durch die Entwicklung in Slowenien ergeben, meint der Obmann des Rates, der zu den neuen Machthabern in Slowenien ein gutes Verhältnis hat. Grilc baut eher auf den Koordinationsausschuß, der die Politik der beiden Organisationen unter einen Hut bringen soll, wie es von der neuen, demokratisch gewählten Regierung in Slowenien gefordert wird.

Sturm glaubt nicht, einen „neuen Menschen“ schaffen zu müssen. Seiner Meinung nach folgt sein neues Programm nur der Realität. Auch in der Mehrheitsbevölkerung werde die Gruppe derer, die sich nicht als „Deutsche“ fühlten, immer größer. Wenn man beide vom Bekenntnisprinzip befreie, werde das Verhältnis zwischen den Volksgruppen lockerer, glaubt er.

Koordination, nicht
Machtausübung

Zu einer Mitarbeit im Koordinationsausschuß ist Sturm nur bereit, wenn dieses Gremium nicht zu einem Machtinstrument wird. Seine Begeisterung hält sich aber auch für diesen Fall in Grenzen. „Das ist mit der Regierung in Slowenien abgesprochen, die wollen so etwas Ähnliches wie den Volksgruppenbeirat in Wien“, meint er.

Sturm will, daß seine Gedanken auf breiter Ebene diskutiert werden, stellt aber auch klar, daß er für ein weiteres Engagement auf „nationalistischer Ebene“ sicher nicht mehr zur Verfügung stehen werde. Das sei nicht die Route im Fenster für den Fall, daß sein Programmvorschlag durchfallen sollte. „Das hat etwas mit meinem Lust- und Unlustgefühl zu tun“, sagt er lachend.

Gegen Nationalismus

Marjan Sturm fordert Abkehr vom ethnischen Bekenntniszwang. Bild: SN

SN-Gespräch. Und dieses sei für die Minderheits- und Mehrheitsbevölkerung das gleiche, nämlich das zweisprachige Kärnten und in weiterer Folge der Alpen-Adria-Raum. Das nationale Denken des 19. Jahrhunderts sei überholt.

Bestätigt fühlt sich Sturm auch von einer Iles-Umfrage, die vom Slowenischen Institut für Alpen-Adria-Forschung in Klagenfurt in Auftrag gegeben worden war: Der „harte Kern“, der sich als Slowenen bekenne, sei ein relativ kleiner. Eine wesentlich größere Gruppe „stehe dazwischen“. Dieser Teil der Südkärntner Bevölkerung beherrsche zwar die slowenische Sprache, spreche aber hauptsächlich deutsch, kam in der Untersuchung heraus.

Dieser Gruppe hätten es die offiziellen Vertretungen der Kärntner Slowenen nicht leicht gemacht, sich zu der Minderheit zu bekennen, gab Sturm zu. Diese Politik sei nun ein Auslaufmodell. Der Bekenntniszwang müsse der Vergangenheit angehören. „Ich bin für Integration, nicht Abschottung. Wir sollten in Zukunft mehr aufmachen und relevante Bündnispartner in der Mehrheitsbevölkerung suchen“, schlägt er vor. Das gelte auch für Wahlen, bei denen die Slowenen seiner Meinung nach nicht mit einer eigenen Liste antreten, sondern innerhalb der bestehenden Parteien Fuß fassen sollten.

Mit diesen Vorschlägen findet er keine Zustimmung bei der „Konkurrenz“, dem Rat der Kärntner Slowenen. Diese Gruppierung unterstützt nach wie vor die Forderungen des ehemaligen Grünabgeordneten Karel Smolie nach einer

Jugoslovanski razplet že v letošnjem letu?

Odmiranje države in razhajanje posameznih republik vendar ne poteka tako hitro kot bi si nekateri želeli. Jugoslavije v smislu avnojske države res ni več, vendar kot država še vedno obstaja, čeprav se njen status stalno spreminja. Tudi federacije praktično ni več. Ta čas bi lahko imenovali nekakšno medodobje med federacijo in konfederacijo, za kar je značilen skoraj popoln razpad zveznega ustavnega sistema, povsem različna porazdelitev političnih moči v posameznih republikah, razpad ekonomskega trga, hitro osamosvajanje posameznih republik, skratka, bliža se čas popolnega kaosa in potrebe po nujnih rešitvah. Dezintegracija bi morala preiti v fazo dogovarjanja, iskanja skupnih interesov, sklepanja pogodb o ponovnem sožitju ali v dokončen razpad.

V tem času v Jugoslaviji na zveznem nivoju ni politične sile, ki bi združevala v tolikšni meri, da bi bila lahko skupni imenovalec za vse republike. Edini dve stranki, kateri bi lahko vsaj deloma imenovali vsejugoslovanski, sta Markovičeva Zveza reformskih sil in stranka bivših generalov in upokojenih politikov, Zveza komunistov Jugoslavije-Gibanje za Jugoslavijo. Prva je kot samostojna stranka že nastopila na volitvah v Bosni in Hercegovini, Makedoniji, Srbiji in Črni gori, vendar je ob homogenizaciji nacionalnih strank imela le majhen uspeh. Druga, komunistična stranka, pa ima tudi zaradi negativnih izkušenj iz preteklosti in rožljanja z orožjem ob njenem nastajanju še manj možnosti, da bi prevzela povezovalno funkcijo.

Zvezna skupščina ne opravlja več svoje funkcije, njeni poslanci nimajo več pooblastil novih republiških parlamentov in čeprav jim jih v republikah podaljšujejo, je to samo še umetno podaljševanje, ki pa z rezultati tega ne opravičuje. Dejansko edino zvezna vlada še deluje v okviru omejenih pristojnosti, nekatere republike pa jo podpirajo samo še zaradi tega, ker jo potrebujejo. Ugibanja, ali bo Marković ob priznanju delnega neuspeha dosedanjih reformnih ukrepov in ob devalvaciji dinarja moral odstopiti, sploh ni prišlo na dnevni red, kajti v Jugoslaviji trenutno ni osebnosti, ki bi ga

lahko zamenjala. Takšno stanje torej nujno zahteva začetek pogajanj. Kdo naj jih vodi, pa tudi še ni razjasnjeno. Slovenija ima v svojem šestmesečnem poplebiscitnem roku močno tendenco, da pogajanja potekajo med posameznimi samostojnimi republikami. Hrvaška jo pri tem sicer podpira, vendar bi pri tem vključila zvezne organe, predvsem predsedstvo Jugoslavije, kajti po maju bo predsedništvo prevzel njen predstavnik Stipe Mesić.

V predsedstvu se torej na srečo obeta preobrat. Srbskemu predstavniku, federalistu in izvajalcu Miloševićeve politike, bo v maju potekel mandat in potem se bo odnos med zagovorniki trdne federacije in ohlapne konfederacije verjetno spremenil v korist slednje. Na to kaže tudi spreminjanje stališč novih vodstev Bosne in Hercegovine in tudi Makedonije, ki bi se radi v večji meri osamosvojili oz. se rešili srbskega pritiska.

Če bi ob tem zanemarili nacionalna vprašanja, predvsem srbsko na Hrvaškem in v BiH in albansko na Kosovu, bi bila formula za konfederalni sporazum dokaj enostavna, prav ta pa jo zaenkrat preprečujejo. V tem iskanju razreševanja krize se pojavlja nova možnost, tako imenovana konfederalno-federalna ureditev, kar pomeni, da bi bilo nekatere republike še vedno povezane federalno, s samostojnimi pa bi sklenile

konfederalno pogodbo. To bi bilo dejansko uzakonjenje trenutnega stanja in seveda samo prehodna rešitev.

Slovenska opcija je v tem trenutku kljub prepričljivemu rezultatu plebiscita še nekoliko nejasna oz. še vedno vsebuje tudi možnost odcepitve. Realnejša in ugodnejša je seveda konfederacija, ki bi Sloveniji omogočila več časa, da si utrdi svoje gospodarstvo, doseže uveljavitev in priznanje v Evropi, uredi odnose z armado, zagotovi socialno stabilnost. V bistvu se slovensko vodstvo nagiba h konfederaciji s Hrvati, proti temu pa govori velika hrvaška notranja in zunanja obremenjenost s Srbi, ki bi v primeru izbruha utegnili spraviti v neugoden položaj tudi Slovenijo.

Pri dogovarjanju in urejanju odnosov pa seveda ne smemo prezreti tudi mnenja evropskih držav. Italijanski zunanji minister Gianni De Michelis, kot glasniki združene Evrope ponovno opozarja, da bi morala Jugoslavija tudi zaradi vzgleda Sovjetski zvezi ostati v sedanjem okviru – notranji dogovor ga toliko ne moti – in se kot celota potegovati za vstop v Evropo. Ob tem tudi ni zanemariti pripravljenosti Evrope. Mednarodnega denarnega sklada in Svetovne banke, da podpre Markovičev program gospodarskih reform v okviru celotne Jugoslavije. Čeprav gre pri tem predvsem za ekonomsko prisilo, pa prav to lahko pripomore k treznejšemu razmišljanju za pogajalsko mizo.

Jože Rovšek

Koroška delegacija v Sloveniji

V ponedeljek, 7. januarja 1991 je Slovenijo obiskala delegacija Koroškega deželnega zbora. Delegacijo je vodila predsednica deželnega zbora Susanne Kövary, v njej pa so bili še dr. Viktor Putz, direktor deželnega zbora ter dr. Josef Laussegger, pristojen uradnik za skupnost Alpe-Jadran.

V skupščini Republike Slovenije se je delegacija deželnega zbora sestala z dr. Francetom Bučarjem, predsednikom skupščine, Vitodragom Puklom in Vanetom Gošnjikom, podpredsednikom skupščine, Ivanom Bizjakom, predsednikom zbora občin, in Matjažem Šinkovcem, predsednikom komisije za mednarodne odnose.

Koroška delegacija je imela nadalje pogovor s predsednico komisije za žensko politiko Metko Mencin in članicami te komisije.

ŠE ENO LETO NEVARNEGA ŽIVLJENJA

Delo: Karikatura: Franco Juri

VON KLAUS AMMAN

Wenn es in Kärnten um 'Abwehrkampf' geht, beginnen sogar die Steine zu reden. Alljährlich, um den 10. Oktober, "ruft" der Ulrichsberg, jene mäßig felsige Erhebung im Nordosten Klagenfurts, kultischer Ort seit keltischer Zeit und deshalb als Kriegergedenstätte prädestiniert. Der Ulrichsberg "ruft" und alle kommen: Kärntner-Heimatsdienst-Organisationen, Abwehrkämpferbünde, farbentragende Studenten, Landsmannschaften, Neonazis und nicht zuletzt die Kameradschaft IV, der Traditionsverband der ehemaligen Waffen-SS. So war es auch 1990.

Zum Ritual der Veranstaltung gehört, daß Sprecher der ehemaligen europäischen Waffen-SS ein Bekenntnis zu einem vereinten Europa ablegen, zu einem Europa, das sie in den internationalen Freiwilligenverbänden der Waffen-SS bereits verwirklicht sahen: „Die epochale Entwicklung in allerletzter Zeit bestätigt die Richtigkeit der damaligen Entscheidung, auch wenn sie nunmehr nur als Vorstufe verstanden wird“, heißt es mit Anspielung auf die Europaideologie der SS in einer aktuellen Aussendung der 'Ulrichsberggemeinschaft'. (Nachweise bei Gero Fischer/Peter Gstettner [Hg.]: 'Am Kärntner Wesen könnte diese Republik genesen'. Klagenfurt: Drava 1990, S. 70ff. Die 'Gemeinschaft' ist bekanntlich eine Teilorganisation des 'Kärntner Heimatsdienstes' und wird vom Dokumentationsarchiv des österreichischen Widerstandes dem rechtsextremen Lager zugerechnet.)

Der Abstimmungsbesen

Entsorgung der Geschichte: Jörg Haider als Festredner

Das herbstliche Treiben auf dem Ulrichsberg, der „Kanzel Kärntens“ (so der ehemalige Landeshauptmannstellvertreter und ÖVP-Obmann Harald Scheucher), ist selbst dem gewiß unvoreingenommenen Blick der Staatspolizei nicht verborgen geblieben. Vor wenigen Monaten erst bekannte der Klagenfurter Polizeidirektor Hans Kampfer in einem Zeitungsinterview: „Hätten wir nicht eingegriffen, der Ulrichsberg wäre heute eine internationale NS-Gedenkstätte. Als wir 1973 den Ulrichsberg übernommen haben, standen dort oben Gedenktafeln von SS-Divisionen aus ganz Europa. Die Staatspolizei hat diesem Spuk ein Ende gemacht.“ (Kleine Zeitung, 29.6.1990) Nebenbei: Die Tafel der Kameradschaft IV mit dem nur grammatikalisch adaptierten Wahlspruch der SS, 'Unsere Ehre hieß Treue', prangt noch heute an der Mauer der Gedenkstätte. Die Frage ist jedoch, was übrigbleibt, wenn die Embleme entfernt werden; wenn die Gedenktafeln abmontiert und wenn so bei der Feier am 7. Oktober 1990 geschehen 50 Hakenkreuzabzeichen von der Staatspolizei konfisziert werden. Ist dann der Spuk zu Ende?

Was bleibt, ist nach dem Veteranentreffen im Vorjahr unter anderem der aggressiv formulierte Versuch einer Umdeutung unserer neueren Geschichte, ein Angriff auf das konsensuale Selbstverständnis der Zweiten Republik vorgetragen von einem amtierenden Landeshauptmann.

Jörg Haider, der schon 1985 - damals noch Landesrat - der Ulrichsbergfeier einen offiziellen Anstrich verliehen hat, nutzte erneut die Gelegenheit, seinen Zuhörern aus dem Herzen zu sprechen der oftmalige Zwischenapplaus bewies ihm, daß er am rechten Ort die richtigen Worte gefunden hatte. Was „die Mächtigen in der Politik und an den Staatsführungen“, so Haider in seiner Festrede, „bis heute nicht vermochten, nämlich einen dauerhaften, glaubwürdigen und überzeugenden Handschlag zwischen den Feinden von einst herbeizuführen“, das habe die „Begegnung am Ulrichsberg ... geschafft“. Also ist, was Adenauer und de Gaulle, was Willy Brandt, Tadeusz Mazowiecki und Michail Gorbatschow als Aussöhnung ausgaben, unglaublich und nicht überzeugend? Es muß so sein, denn der „entscheidende Schritt in Richtung Versöhnung“ bedeutet nach Haider „Versöhnung auch der Heimkehrer mit jener Geschichte, für die sie gestanden sind.“ Um zu begreifen, wofür sie standen, müsse man „zur Kenntnis nehmen, daß nicht alles, was in den letzten Jahrzehnten an

angeblicher historischer Wahrheitsfindung produziert worden ist, auch dem entspricht, was wirklich das Schicksal Europas gewesen ist.“

Das Schicksal Europas ist in der Sicht des Kärntner Landeshauptmanns kurz das folgende: „Der Erste Weltkrieg war eine Folge eines nicht mehr haltbaren südslawischen Nationalismus ...“; die „Friedenskonferenz von Versailles und St. Germain“ habe in der Folge „dazu geführt ... daß ideologische Maßlosigkeit und politischer Wahnsinn dieses Europa in eine nächste Katastrophe getrieben hat“. Womit wir fein heraus wären: im einen Fall der unhaltbare südslawische Nationalismus, im anderen Fall Versailles und der subjektlose Wahnsinn. Wann zuvor sind die Historiker so kurz und bündig blamiert, wann zuvor ganze Bibliotheken zeitgeschichtlicher Literatur so bestimmt zu Makulatur erklärt worden?

Klaus Amann, Jahrgang 1949, ist Dozent am Germanistik-Institut der Klagenfurter Universität und hat über das Thema Nationalsozialismus viel publiziert, zuletzt: „Der Anschluß österreichischer Schriftsteller an das Dritte Reich“ (Athenäum-Verlag/Frankfurt a.M.).

Der ehemalige Hochschullehrer Jörg Haider bringt das Kunststück zuwege, über den Zweiten Weltkrieg zu reden, ohne auch nur ein einziges Mal den Namen Hitlers oder den Begriff Nationalsozialismus verwenden zu müssen. Haider liegt eben daran, „stärker als bisher der historischen Wahrheit über die wirklichen Vorgänge des Krieges und der politischen Entscheidungsfindung Rechnung zu tragen“. Wo Geschichte ohne handelnde Subjekte sich gleichsam außengesteuert und schicksalhaft vollzieht, wo Hitlers rassistischer Angriffs- und Vernichtungskrieg in sportiver Wendung als „Völkerringen“ erscheinen darf, steht der „historischen Wahrheit“, auf die Haider abzielt, die lästige Frage nach Schuld und Mitverantwortung glücklicherweise nicht mehr im Wege: „Unsere Soldaten waren nicht Täter, sie waren bestenfalls Opfer ... Diese Soldatengeneration hat sich nichts vorzuwerfen ...“. Diese Soldatengeneration, nicht der einzelne, der auf dem Ulrichsberg stand, wohlgeachtet, die ganze Generation hat sich nicht vorzuwerfen, daß die Wehrmacht bereitwillig sich zur Komplizin der rassistischen Ausrottungspolitik machte, sie hat sich nicht vorzuwerfen, daß sie zuließ, daß in ihrem militärischen Herrschaftsbereich der Völkermord an Juden, Roma und Sinti geplant und ausgeführt wurde, sie hat sich nicht vorzuwerfen die Strategie der 'Verbrannten Erde', Geislerschießungen und Vergeltungsaktionen?

Doch wozu sich bei den Schandtaten der Wehrmacht aufhalten, Haider zielt ohnehin aufs Ganze. Die öffentliche Kritik am korporativen Auftreten in- und ausländischer Mitglieder ehemaliger SS-Verbände auf dem Ulrichsberg gibt dem Kärntner Landeshauptmann Gelegenheit, Klartext zu reden: „Wir haben uns für niemanden, der hierherkommt, zu entschuldigen. Daher ist es auch unsinnig, ständig von jenen, die den Ulrichsberg organisieren und durchführen, zu verlangen, sie mögen sich von bestimmten Waffengattungen ehemaliger Armeen abgrenzen ...“ Die größten, die unfählichsten Verbrechen der Menschheitsgeschichte wurden unter dem Runenzeichen der SS begangen; einem Kärntner Landeshauptmann blieb es vorbehalten, die Forderung nach einer Abgrenzung von dieser Verbrecherorganisation als „unsinnig“ zu bezeichnen.

Unter Gelächter und Applaus seiner mehr als zweitausend Zuhörer verkündete Jörg Haider auf dem Ulrichsberg: „die Geschichte erfordert langsam ihre Anerkennung und es ist notwendig, daß manches erst in die Hirne der Entscheidungsträger hineinkommt, was noch dort an Bildung nicht vorhanden ist“. Sein Exkurs zu „bestimmen Waffengattungen“ blieb nicht das einzige Exempel mangelnder Bildung in den Hirnen von Entscheidungsträgern. Er wußte auch Neues über die Grundlagen unserer Republik und über die Grundlagen des neuen Europa zu berichten: „Eure Opfer, Männer und Frauen der Soldatengeneration, sollen für dieses Europa ... nicht umsonst gewesen sein. Eure Opfer werden erst in den nächsten Jahren in das richtige Licht gerückt werden, weil an der Gesamtentwicklung dieses Europas deutlich gemacht wird, daß die Grundlage von Euch für Frieden und Freiheit gelegt wurde ... Jetzt ist eine Chance für einen Frieden in Freiheit für alle gegeben ... Dafür haben Sie gekämpft ...“ Und noch einmal dasselbe im Zusammenhang mit einem Angriff auf den Kärntner Autor Janke Messner, der bezweifelt hatte, daß die Heimkehrer, so wie es auf dem Ulrichsberg geschrieben steht, dem „Vaterland“ ihre Treue, ihre Tapferkeit und ihre Liebe zurückgebracht hätten. Messner hatte in einer Konfakatur dieses „Ulrichsberg-Vermächtnisses“ davon gesprochen, daß die Heimkehrer dem „Vaterland“ doch eher ihre Stummelbeine, ihr erloschenes Augenlicht, ihre ergrauten Haare, ja auch, ihre angeschissenen Unterhosen zurückgebracht hätten. Das war Haider denn doch zuviel der 'historischen Wahrheitsfindung' und so kam er, noch einmal, ins Grundsätzliche: „Meine Damen und Herren,

Fortsetzung umseitig

Entsorgung der...

Fortsetzung von Seite 3

geistige Freiheit ist in einer Demokratie etwas Selbstverständliches, aber sie findet dort ihre Grenzen, wo Menschen jene geistige Freiheit in Anspruch nehmen, die sie nie bekommen hätten, hätten nicht andere für sie den Kopf hingehalten, daß sie heute in Demokratie und Freiheit leben können."

Wo hat dieser Mann Geschichte gelernt? Daß die Soldaten aller Waffengattungen Großdeutschlands ihren Kopf für geistige Freiheit, für Demokratie und Freiheit hingehalten hätten, hat nicht einmal die nazistische Propaganda behauptet und die nahm es bekanntlich auch nicht so genau. Muß man dem Kärntner Landeshauptmann tatsächlich erklären, daß die Grundlagen unserer Freiheit, unserer Demokratie, nicht von jenen geschaffen wurden, die freiwillig oder gezwungen für Führer und Vaterland kämpften, sondern von jenen, die gegen diesen 'Führer' und gegen dieses 'Vaterland' standen: von den alliierten Truppen, von Widerstandskämpfern und Partisanen (die Haider noch heute als "Feinde dieses Landes" bezeichnet); muß man den Kärntner Landeshauptmann tatsächlich daran erinnern, daß unsere Zweite Republik auf den Trümmern

von Auschwitz und Mauthausen steht und nicht auf den Gewehrläufen deutscher Landser; oder muß man sich langsam an die Tatsache gewöhnen, daß dieser österreichische 'Entscheidungs-träger' unter dem Applaus der Ulrichsberggemeinde sich anmaßt, darüber zu befinden, wer würdig ist, geistige Freiheit in Anspruch zu nehmen und wer nicht so wie er darüber befindet, welche Historiker „zeitgemäß“ sind und welche nicht.

Der österreichischen Historikerin Erika Weinzierl, die an ihrem Schreibtisch „Gedankengebilde“ erfinde, prophezeite Haider auf dem Ulrichsberg: „Es wird die Zeit kommen, wo solche Historiker nicht mehr zeitgemäß sind.“ Was heißt die Prognose, daß die Zeit kommen werde, da Historiker wie Erika Weinzierl nicht mehr „zeitgemäß“ sein werden, anderes, als daß die Zeit kommen wird, da all jenes wieder salonfähig sein wird, wogegen Erika Weinzierl seit Jahrzehnten einsteht: Geschichtslüge und Antisemitismus, Entsorgung und Recycling der Geschichte im Sinne Jörg Haider. Wir haben allen Anlaß, das Kommen jener Zeit zu fürchten. Ihren Vorgeschmack haben wir bereits. Und er geht an die Kehle.

Franc Kukovica

Pošteno do skupnega KOKS

Mladina in Pedagoško združenje sta od 7. 12. 1990 dalje včlanjena v obe na Koroškem obstoječi koordinacijski telesi, v „KOKS – ZSO“ in v „KOKS – NSKS“.

Po sprejetju sklepa o potrebnih dvotretjinski večini za soglasanje pri spremembah na področju šolske zakonodaje in v finančnih vprašanjih v „KOKS – NSKS“ je odstranjena ena glavnih ovir za združitev obeh koordinacijskih teles.

Menim, da je prišel čas, da se združitev izvede in da bo treba v na novo nastalem skupnem KOKS takoj govoriti in odločati o nekaterih zadevah, ki kličejo po spremembi. Npr. o možnosti združitve „nt“ in „SV“ v skupen neodvisen slovenski časopis ter o združitvi SPZ in KKZ v skupno kulturno organizacijo koroških Slovencev. Nista pa to edini pereči vprašanja, ki nujno potrebujejo dobro premišljeno rešitev.

Rešitve nakazanih vprašanj morajo biti začrtane za daljšo dobo. Torej je treba dobro razmisliti in spremembe dobro pripraviti.

Skupni KOKS mora prav zaradi tega postati forum, v katerem je veliko število organizacij, ki se ukvarjajo z delom na narodnostnem področju.

Organizacije, ki se ukvarjajo pretežno s strankarsko politiko, je treba iz dela v KOKS ali izključiti ali pa vključiti vse take organizacije. K političnim organizacijam lahko prištevamo KEL, ZAL, slovenske socialiste.

Po moji zamisli naj bi skupni KOKS sestavljale sledeče organizacije: NSKS, ZSO, SPZ, KKZ, SSZ, KSOO, SJK, SZPD, SGZ, združene mladinske organizacije in združene

organizacije, ki zdaj delujejo samostojno ali v okviru ZSO (ZSZ, ZSI, ZKP, DSP,...). Torej 11 skupin. Vsaka bi imela v skupnem KOKS po 2, eventualno po 3 sedeže. Poslovodja KOKS naj bi bil človek, ki je s svojim delom v preteklosti dokazal, da je sposoben skrbeti za povezovanje med nami in zaradi tega uživa zaupanje vseh vključenih organizacij.

Cerkvene ustanove naj v skupnem KOKS ne bi bile zastopane, ker imajo na osnovi konkordata in drugih do sedaj prakticiranih povezav možnost urejanja svojih potreb na vseh delovnih področjih.

Med obema obstoječima koordinacijskima telesoma naj bi se takoj začeli pogovori o sestavi skupnega KOKS, o določilih poslovnika, o listini zadev, ki zahtevajo spremembo in podobno. Zadovoljivo rešitev za sestavo skupnega KOKS je treba najti najpozneje do srede pomladi 1991.

Najbolj pomembno za skupni KOKS se mi zdi, da noben od obstoječih „taborov“ v njem ne sme imeti že vnaprej dvotretjinske večine. Le tako bo novi organ koroških Slovencev primoran zares iskati skupno pot in bi prišlo pogosto šele po daljših pogajanjih do dobrih odločitev. Nevarnost, da se med koroškimi Slovenci sesuje to, kar je desetletja obstajalo in se npr. pravkar razvija v republiki Sloveniji – mnogolikost v vseh ozirih – bi bila odpravljena. Koroški Slovenci bi s takim pristopom do reševanja svojih potreb pokazali visoko kulturo in politično zavest.

Vsako leto na novo nastajajoča finančna vprašanja (letni proračuni za različne organizacije) se naj

v KOKS ne bi reševala. Za to je treba poiskati drugo rešitev, ker bi sicer trpelo delo na kulturnem, političnem,... področju. Odločno je treba od vsega začetka preprečiti popolno spolitiziranje KOKS. Dobri predlogi bodo v KOKS (v predlaganem sestavu) po daljših razpravah na vsak način dobili dvotretjinsko večino. Le daljše razprave zagotavljajo dobre rešitve.

Da se KOKS pri iskanju konsenza omogoči premostiti začetne težave, mu je treba priznati par mesecev dolgo uvajalno fazo, v kateri je treba: najti način za uspešno delovanje, vzpostaviti stike s strokovnjaki, za konkretna vprašanja navezati poglobljene stike (na osnovi sklepov) z avstrijskimi oblastmi, z republiko Slovenijo in z ostalim inozemstvom, domeniti se, kdo poskrbi za izvajanje posameznih sklepov KOKS, katera pogajanja z avstrijskimi oblastmi etc. (po obravnavi v KOKS) vodita izključno obe osrednji organizaciji koroških Slovencev.

Zaradi potrebe po nemotenem delovanju se mora na novo nastali KOKS „zaprati“ za daljšo dobo – predlagam 3 leta. To pomeni, da se njegov sestav v tem času ne spremeni. V tem obdobju morajo biti rešena vsa vprašanja, za katere čas narekuje spremembe. Spremembe so potrebne, vendar se smejo izvesti le ob upoštevanju izkušenj obstoječih slovenskih organizacij, ukrepov avstrijskih oblasti in koroške politike ter dosedanjega obnašanja obeh osrednjih organizacij in posameznikov na Koroškem (mnogokrat v našo škodo) v preteklosti.

Ravnatelj Franc Kukovica hoče s tem prispevkom, ki izraža njegovo osebno mnenje in ki ga ni napisal ne kot podpredsednik ZSO ne kot vodja SZPD ali v kakšni drugi funkciji, preusmeriti zelo emocionalno vodeno diskusijo o skupnem koordinacijskem odboru koroških Slovencev na bolj stvarno raven. Prispevek je avtor posredoval za objavo tudi obema drugima slovenskima tednikoma koroških Slovencev.

Uredništvo

HEUTE
IM

Die Seite

SLOVENSKI
VESTNIK

für unsere deutschsprachigen Leser/innen

Bohunice und Krško: eine Gefahr, zwei Maßstäbe?

Die Ankündigung der Österreichischen Bundesregierung, ein Ausschalten des Kernkraftwerkes Bohunice in der Tschechoslowakei mit kostenlosen Ersatzstromlieferungen auszugleichen, stieß vor allem in Kärnten und in der Steiermark auf Kritik. Die vom KKW Krško in Slowenien im Falle eines Reaktorunglücks ausgehende Bedrohung wäre schließlich um nichts geringer als eine ebensolche Bedrohung durch das KKW Bohunice.

Die angebotene Milliardenhilfe an die Energiewirtschaft der ČSFR ist zudem ein Affront gegenüber der Absichtserklärung der neuen

slowenischen Regierung in Ljubljana, Krško bis 1995 zu schließen. Slowenische Regierungsvertreter bemühten sich bereits wiederholt um Zusagen auf österreichische Überbrückungshilfe.

Das Problem Krško fand bisher auf Wiener Ebene nur bei Bundeskanzler Vranitzky eine ansatzmäßige Erwähnung. Während LH Haider in gewohnter Manier das Milliarden Geschenk an die ČSFR kategorisch ablehnte, forderte der steirische Landeshauptmann Krainer in einem Brief an den Bundeskanzler eine Gleichbehandlung Krško's.

Auch SJ negativ zu Schaffung einer ethnischen Kammer

Die Sozialistische Jugend Kärntens tritt für einen Ausbau und eine Reform des Volksgruppenbeirates ein, um dieses Gremium entscheidend zu stärken. „Insbesondere die Mitbestimmungsmöglichkeiten bei Beschlussfassungen von Gesetzen, die die Volksgruppe betreffen, sind wesentlich auszubauen“, forderte der Vorsitzende der SJ-Kärnten, Andreas Scher-

witzl.

Scherwitzl spricht sich deutlich gegen die Installation einer ethnischen Kammer aus, da diese nur eine Ghettoisierung der Minderheiten fördere. „Desweiteren würde man damit die Grenzziehung zwischen den Volksgruppen verstärken und die Herausbildung von Nationalismen forcieren“, analysiert Scherwitzl.

Angelika Mlinar predsednica

Na seji predsedstva Mlade KEL 5. januarja 1991 so izvolili Angeliko Mlinar z Blata pri Pliberku za predsednico Mlade KEL. Za podpredsednika je bil izvoljen Rado Markitz iz Globasnice in za podpredsednico Zalka Kuchling iz Velikoveca. Nadalje je predsedstvo sklenilo, da podpira kandidature slovenskih samostojnih list pri občinskih volitvah. Člani Mlade KEL se bodo aktivno vključili v volilni boj in posamezne frakcije.

KRATKE VESTI

Čestitamo

Na božični da je Marica Sima, prej Wiegelejeva iz Zahomca, v beljaški porodnišnici povila krepkega sinka. Skupaj z očetom Maksijem sta sklenila, da mu bo ime Janko, v spomin na njenega pred dvema letoma umrlega strica. Srečnima staršema prirčno čestitamo, malemu Janku pa želimo, da bi pridno močil plenice in hitro zrasel v

krepkega, zdravega mladenciča.

Nova tarifa za električni tok

S 1. januarjem je v veljavi nova tarifa za električni tok. Kot poseben servis je Kelag (Koroška električna delniška družba) uvedla telefon, preko katerega dobite vse potrebne informacije v zvezi z novo tarifo. Informirate se lahko na telefonskih številkah: 0660-6121 (Centrala Kelag v Celovcu), 0660-6122 (Beljak), 0660-6123 (Šmohor), 06606128 (Velikovec).

Na dunajskih osnovnih šolah je vpisanih v povprečju 28 odstotkov otrok iz družin tujih delavcev. V nekaterih okrajih znaša to povprečje celo do 53 odstotkov. Kljub zgodnjim in dolgoletnim svarilom pedagoških strokovnjakov se avstrijski šolski sistem očitno ni pripravil na tako situacijo. To ima prav v času rastočega sovraštva do tujcev lahko usodne posledice. Ena izmed redkih svetlih točk v tej „pedagoški temi“ je nek šolski poskus v 17. dunajskem okraju.

Multikulturno učenje je za otroke dobra perspektiva.

Projekt: interkulturno učenje v šoli

IGOR SCHELLANDER, Dunaj

Danes šoloobvezni otroci tujih delavcev, ki so v konjunktornem času sedemdesetih let prišli v Avstrijo, so rojeni večinoma v Avstriji. Imajo torej v nasprotju s svojimi starši naše državljanske pravice in (vsaj na papirju) enakopravnejši položaj. V nasprotju s svojimi starši tudi nimajo več „stare“ domovine – rojeni in socializirani so v naši družbi. Gre torej za tako imenovano drugo generacijo in njene specifične težave. Prva taka težava je šolanje. Naš šolski sistem pa producira (na osnovi jezikovnih, kulturnih, socialnih razlik) iz te generacije polizobražene in končno z ozirom na poklicne perspektive nekvalificirane ljudi. Delovni uradi že sedaj čutijo posledice neustreznega šolskega sistema v zvezi s specifično situacijo teh ljudi: brezposelnost pri otrocih tujih delavcev je izredno visoka...

Alfabetizacija v materinem jeziku

Osnovna šola v Kindermannngasse v 17. dunajskem okraju je ta čas nekaj posebnega. Ne zaradi – na Dunaju v večini okrajev že bolj ali manj samoumevnega – visokega deleža otrok tujcev. Vendar je bilo prav to lansko leto povod in izhodišče za uvedbo šolskega poskusa. Pobudo so dali učitelji sami!

Cilj poskusa naj bi bilo opismenjevanje šestletnikov v njihovem materinem jeziku – v danem primeru je to turški jezik. S tem so se torej pedagogi v praksi prvič konkretno odzvali osnovnemu spoznanju pedagoških strokovnjakov, ki so kot vzrok za neuspešnost (jugoslovanskih, turških) otrok pri rednem pouku označili slabo znanje materinega jezika. Kdor pravilno ne obvlada svoje materinščine (besedni zaklad, pravila), se kajpada še težje nauči drugega jezika. Mnogo slabega lahko s tem v zvezi povzročijo prav starši teh

otrok, če mislijo, da je za otroka in njegovo čim boljše prilagoditev na novo avstrijsko okolje morda najbolje, če ga čim manj obremenjujejo z jezikom svojih staršev. Učitelji v dunajskih šolah vse pogosteje opažajo pojav modernega analfabetizma pri otrocih iz družin tujih delavcev: izredno slabo obvladanje tako materinščine kot nemščine.

Kakšen je šolski poskus v osnovni šoli Kindermannngasse v svoji konkretni izvedbi? Ravna se po naslednjih principih:

● **odprti pouk:** otroci se učijo spoštovanja medsebojne enakopravnosti in enakopravnosti jezikov; na osnovi modela „nova osnovna šola“ ima vsak otrok dve leti časa za osvojitve snovi prvega razreda;

● **skupinsko delo:** ne samo učitelj z otroci ali otroci med seboj, tudi učitelji se dogovarjajo in delajo v skupini (gre za sistem asistenčnega učitelja; v Kindermannngasse so nekaj časa skupno v razredu poučevali trije učitelji; gre pa kajpak za vsebinsko povsem drugačno koncepcijo kot pa pri pedagoškem modelu na Koroškem); prav tako so v to skupinsko delo vključeni tudi starši, ki včasih prisostvujejo pouku, pomagajo pri izdelavi učnih načrtov in se konstruktivno vključujejo v pedagoško delo učiteljev;

● **interkulturno učenje:** to kajpada ni samo dejstvo, da so v istem razredu turški in avstrijski otroci, da se lahko enakopravno poslužujejo obeh jezikov in da tudi učitelji z

njimi komunicirajo v obeh jezikih; v pouk in učne načrte učitelji vnašajo kulturne in družbene posebnosti posameznih kulturnih krogov; otroci in tudi njihovi starši so polagoma seznanjeni s kulturnimi, družbenimi in tudi verskimi (prazniki!) posebnostmi drugega kulturnega kroga – s tem raste medsebojno spoznavanje in razumevanje;

● **svobodno oblikovanje pouka in šolskega vsakdanjika:** običajno je fleksibilno izbiranje težišč pri pouku, učitelji se po potrebi s posameznimi učenci ukvarjajo bolj intenzivno; za sprostitev otrok in učiteljev se je na primer ustalilo skupno igranje pred začetkom pouka.

Glavni problem: kvalifikacija pedagogov

Cilj celotnega šolskega poskusa je alfabetizacija otrok v materinem jeziku. Konkretno: turški otroci so se v osnovni šoli Kindermannngasse naučili brati in pisati najprej v svojem, turškem jeziku. Šele v drugi stopnji poskusa si ta znanja osvojijo tudi v nemškem jeziku. Avstrijski otroci si poleg branja in pisanja v nemščini osvojijo določeno stopnjo pasivnega obvladavanja turškega jezika. Uspeh modela: turški otroci se enakopravno aklimatizirajo v šolskem procesu, zaostajanje pri učnih uspehih ni več splošni pojav.

Navzlic določenemu nezaupanju ob začetku je ministrstvo za pouk zdaj s potekom šolskega poskusa očitno kar zadovoljno. V drugem letu poskusa se je število otrok (od začetnih 17) povečalo na 40. Glavni problem je najti ustrezno kvalificirane pedagoge (znanje turškega in nemškega jezika) in sestavljanje učnih pripomočkov – učitelji so se večidel morali samoiniciativno dodatno usposabljanje, tudi učne pripomočke sestavljajo sami; dodatno breme pa jim je, da so zdaj edini, ki svoje praktične izkušnje lahko prenašajo na druge učitelje v okviru

izobraževalnih seminarjev.

Ministrstvo je poleg šolskega poskusa odobrilo tudi njegovo znanstveno spremljanje in dokumentiranje. Jezikovni sociolog dr. Gero Fischer (poklicno docent na slavističnem inštitutu dunajske univerze in avtor raznih publikacij o manjšinskem vprašanju) je potek in posebnosti šolskega poskusa dokumentiral z dobro režiranim video-filmom. Na diskusijskem večeru ga je v začetku decembra med drugim predstavil v Hrvatskem akademskem klubu. Samoumevno, da se je razprava poleg vprašanj in problemov v zvezi s samim šolskim poskusom (npr. kako naprej po končanem poskusu?) dotaknila tudi vprašanja, ali je ta model mogoče prenesti tudi v šolske razmere na dvojezičnem ozemlju Koroške in Gradišanske. Fischer je poudaril, da bi taki modeli bili na pravem mestu prav v narodnostno mešanih področjih. Koroška je s svojim „pedagoškim“ modelom ubrala povsem nasprotno pot, namreč pot ločevanja in dezintegracije, tako da modelov niti formalno niti vsebinsko ni mogoče primerjati, čeprav seveda nekateri uradni koroški krogi ugovarjajo, češ da njihov model v mnogih točkah (baje) upošteva priporočila strokovnjakov. Pri tem je glavna težava, da določeni krogi na Koroškem kot pribiti vztrajajo pri tem, da na Koroškem ni mogoče uvesti modela, pri katerem bi bili tudi nemško govoreči otroci izpostavljeni „nevarnosti“, da osvojijo določeno stopnjo pasivnega znanja slovenščine. Fischer je pripovedoval o primeru, za katerega je slišal pred nedavnim: v nekem dvojezičnem razredu na Koroškem je pri pouku prisostvoval šolski nadzornik; ko se je pri ponavljanju slovenske vaje na neko učiteljevo vprašanje nepričakovano s pravilnim odgovorom javil nemško govoreči učenec, ki ni prijavljen k dvojezičnemu pouku, je nadzornik kolegu učitelju (vpričo razreda) očital, da to ni po zakonu...

SLOVENSKI VESTNIK

ŠPORT

Obirčanom 2 naslova!

Po neuspešnih poskusih v preteklih dveh letih zaradi pomanjkanja snega je pretekli vikend vendarle uspelo izvesti koroško deželno sankasško prvenstvo z mednarodno udeležbo. Spet je kazalo slabo, saj sta južno vreme in dež v petek in soboto „zdelala“ naravno sankasško progo v Lepeni-Koprivni, toda v zadnjem trenutku je vnetemu organizatorju prvenstva, Slovenskemu športnemu klubu Obir/Železna Kapla, s pomočjo vrste prostovoljnih sodelavcev le uspelo pripraviti že močno načeto progo, tako da so v nedeljo lahko v regularnih pogojih izvedli prvenstvo. Celotno prireditev sta vodila predsednik SSK Obir mag. Mirko Oraž in Gottfried Osojnik, šefa proge pa sta bila Florian Miklau in Willi Urschitz.

Startalo je 73 udeležencev. Zelo uspešni so bili domači tekmovalci, saj sta Anton Kogoj pri mladincih I in Richard Osojnik pri mladincih II postala prvaka. Povsem lep uspeh so sankasi iz Sel in Železne Kaple dosegli v splošni moški kategoriji s športnimi sankami, saj so Florian Hribnig iz Sel ter Franz Ošina, Willi Urschitz in Gottfried Osojnik (vsi SSK Obir) zasedli kar prva štiri mesta. Odlično pa so se odrezali tudi gostje iz Slovenije.

Zmagovalke: Olipitz Annemarie, Sonja Ainete, Trinka Tolar in Angela Bacher iz Ziljske doline, ki je tudi postala koroška prvakinja.

Zmagovalci: Rene Ortner, Anton Kogoj, Richard Osojnik, Christian Schatz, Uroš Ahačič (Tržič), Oskar Knauder (koroški prvak, Frantschach), Drago Česen (Tržič) in Florian Hribnig (Sele).

Pri dvojicah juniorji sta zmagala Obnosterer/Kanzian, v splošni skupini dvojic pa Knauder/Knauder. Domačina Urschitz/Osojnik sta zasedla tretje mesto.

Dob proti Wolfsbergu

Odbojkarice SK Zadruga Dob/Aich igrajo naslednjo prvenstveno tekmo v soboto, 12. januarja, ob 18.15 uri doma proti ekipi iz Wolfsberga. Pri moških pa je – prav tako 12. januarja in doma, toda ob 20.15 uri – na sporedu dvoboj med prvim in drugim moštvom Dobljanov. Prijatelji odbojke prisrčno vabljeni!

Naročite in širite „Slovenski vestnik“

V gospodarstvu ni suverenosti

Slovenija bo težje dosegla gospodarsko kot z mednarodnopravo neodvisnost

PIŠE DR. KRISTIJAN SCHELLANDER

Slovenija je 23. decembra glasovala za neodvisnost od ostale Jugoslavije. Pred kratkim so strokovnjaki že izračunali, da bodo stroški samostojnosti Slovenije samo za 440 milijonov dolarjev višji kot stroški ob nadaljnji vključenosti v Jugoslavijo. Že pred tem je bilo v Ljubljani dostikrat slišati, da bi samostojna in neodvisna Slovenija v gospodarskem smislu čez nekaj let lahko postala nova mala Švica.

So pa tudi manj evforični glasovi. Minister za gospodarstvo in priznani znanstvenik dr. Jože Mencinger meni, da je v gospodarstvu težko govoriti o suverenosti. In celo šef slovenske vlade je ugotovil, da ima Slovenija samo približno 20 podjetij, ki so lahko dejanska ali potencialna baza za gospodarsko-strateške poteze.

Medtem, ko je torej stremjenje po politični neodvisnosti Slovenije v vsej republiki nesporno, bo zaradi navedenih dejavnikov slovensko vodstvo v zvezi z gospodarsko bodočnostjo srednje in dolgoročno pod precej večjim pritiskom.

Klub temu ni druge alternative, kot da vsak narod Jugoslavije utre lastno pot in si pridobi izkušnje s suverenostjo, pa tudi če bo ta v gospodarskem smislu še tako omejena. To je edina možnost za morebitno novo sodelovanje južnoslovanskih narodov v prihodnosti na osnovi prostovoljnosti in enakopravnosti v obojestransko korist – in v prid Evrope, ki ima velik interes, da se na Balkanu in v srednji Evropi ohrani mir in stabilnost.

Zato se bo Sloveniji glede suverenosti v gospodarskem godilo dosti težje kot v državno-pravnem smislu. Slovensko gospodarstvo je zelo močno povezano s celotnim jugoslovanskim gospodarskim sistemom. Jugoslovanski trg potrebuje posebno kot kupca industrijskih izdelkov. Če pomislimo, da ima Slovenija približno 300.000 prebivalcev več kot npr. Nižja Avstrija, vidimo, da republika brez ostale Jugoslavije praktično nima domačega trga.

Slovenija ima sicer v primerjavi z drugimi jugoslovanskimi republikami in deželami vzhodne Evrope vrsto komparativnih prednosti, kot so višji izobrazbeni nivo, boljša industrijska tehnologija in infrastruktura ter sta-

bilnejši nacionalni in socialni odnosi.

Toda te prednosti obstajajo samo v primerjavi z omenjenimi regijami in državami. V primerjavi z razvitimi zahodnimi državami je tudi neodvisna Slovenija – z maloštevilnimi izjemami med podjetji – praktično brez vsake možnosti.

Če torej Jugoslavija razpade in nastane vrsta samostojnih držav, bo Slovenija sicer v sorazmeroma ugodnem položaju, če jo primerjamo z manj razvito in staliniistično usmerjeno Srbijo ali Hrvaško, ki je izpostavljena zunanjemu in notranjemu srbskemu pritisku. Toda njen položaj zato še dolgo ne bo enostaven.

Zaradi nacionalnih naspotij je pričakovati, da bo trgovina posebno s Srbijo vsaj nekaj časa v upadu. Slovenija bi zgubila znaten del domačega trga, kar pa ne bi mogla tako enostavno nadomestiti s preusmeritvijo izvoza npr. v zahodno Evropo: njeni izdelki niso dovolj konkurenčni, dostikrat predragi, na zahodu pa konjunktura tudi ni prav na višku. Torej bo potrebnih tudi več deviz za uvoz surovin in hrane, ki je doslej prihajala z jugoslovanskega trga, in to po verjetno trajno višjih cenah za energijo in ob višjih obrestnih merah.

Kako bo z razdelitvijo visokih, doslej vsejugoslovanskih tujih dolgov in deviznih rezerv, ki jih upravlja Narodna banka v Beogradu, je ta čas težko reči – razen, da ne bo enostavno.

Slovenija bo morala svoje gospodarstvo vsekakor radikalno prestrukturirati in racionalizirati. Pri tem pa moramo, upoštevati, da je prvič, za to potrebno nekaj časa, drugič, pa je že zdaj veliko število podjetij praktično pred stečajem. V takšnih podjetjih pa dela 150.000 od 800.000 zaposlenih.

Izkušnja po prvih svobodnih volitvah je tudi pokazala, da z odstavitvijo komunistov z oblasti ni nujno in avtomatično povezana uveljavitev tržnogospodarskega principa storilnosti in vodstva najboljših. Kot že pod prejšnjim vodstvom in po „dobrem“ avstrijskem zgledu tudi v Sloveniji nova strankarska pripadnost pri zasedbi vodilnih položajev dostikrat šteje več kakor kvalifikacija, marljivost in izkušnja. Posledice bodo – kot pri nas – morali prej ali slej plačati davkoplačevalci.

Silvo Ovsenk ostaja v naših srcih

„Pregovor pravi, da je prava skrivnost sreče v tem, da veliko zahtevamo od sebe, a zelo malo od drugih. Prav gotovo to velja za tebe in tvoje življenje – sreča ti je počivala v srcu.“ Te besede je ob nenadni smrti našega velikega prijatelja Silva Ovenska (slika) zapisal njegov učenec in sopotnik Tone Roblek. S tem je prislovčno zaznamoval bistvo njegovega življenja.

Silvo Ovsenk se je rodil pred enainsedemdesetimi leti v Žireh v Poljanski dolini, v prelepi vasi med škofje-loškimi hribi, kamor so ga po dolgi prehojeni poti, po njegovem bogatem, a skromnem življenju preteklo nedeljo položili k zadnjemu počitku.

Že dolgo smo vedeli, da je Silvo težek srčni bolnik, vendar nihče ni pričakoval, da bo tako nenadoma omahnil. Do zadnjega je bil poln vere v življenje, snoval načrte, urejal in zapisoval spomine, prihajal med nas. Bridka vest je zapekla v srcih številnih prijateljev na Koroškem, predvsem iz vrst tiste generacije, ki ga je poznala kot partizana in borca, povojnega aktivista, režiserja, kulturnega delavca, recitatorja, še posebej pa kot globokega prijatelja in neomajnega tovariša. „Silvo, kot partizan na Koroškem si najbolj občutil prekletstvo usode svojega naroda, zato si jo sprejel kot izziv na boj proti izrodu te vrste v tujini in doma. S tem si se plemenitil in humano spojil z bojem za svobodo nasplo, ki ne pristaja na podcenjevanje, poniževanje, zapostavljanje katerega koli naroda na račun drugega“, mu je ob odprtem grobu dejal tajnik Slovenske prosvetne zveze Janko Malle.

Vojna je Silvu prekinila šolanje in kmalu se je vključil v odpor, partizanal je po Sloveniji kot član Vojkove brigade, nato pa je z igralsko skupino IX. korpusa z besedo med borci in na mitingih budil vero v svobodo. Na Koroškem so ga leta 1944 v bližini Slovenjega Plajberka, ko je reševal zastreljenega borca, zajeli Nemci, ga odvlekli v Borovlje, kjer so ga privezali na sramotilni steber, ga opljuvali, pretepli in ga nato preko celovškega gestapovskega zapora spravili v koncentracijsko taborišče v Dachau. Prav na Koroškem pa je po vojni začel tudi svojo buditeljsko in kulturniško pot. Najprej je deloval v Rožu in se zadrževal pri Veissu in Schweigerju v Šentjanžu, pri

Kovaču v Kočuhu, nato v Šentpetru na Vašnjah pri Šimanu Grossu, odkoder je ponovno organiziral kulturno dejavnost med Slovenci. Prvo prireditev je pripravil za božič v Šentrupertu pri Velikovcu, nato v Šentpetru, v Dobrli vasi itn. V času delovanja v Podjuni se je zatekal k Culehnařevim, Hojnikovim, Polcerjevim in drugim, kajti njegovo kulturniško delo ni bilo vseč ne angleškim zasedbenim silam ne tedaj še potuhnjenim nacistom in nemčurjem, zato je moral večkrat bežati in se skrivati pri slovenskih aktivistih in družinah.

Koliko prireditev je Silvo pripravil, pobudil in organiziral med nami, najbrž ne ve nihče več. „Prehodil si domala vse kraje južne Koroške, stal na vseh odrih, bil v vseh naših kulturnih dvoranah, zrežiral nešteto iger, skratka, s kulturo si pomagal premagovati idejne ožine in okostenelo kulturno podobo. Bil si eden tistih plemenitih slovenskih mož, ki je s svojimi dejanji desetletja dolgo urešničeval geslo o skupnem slovenskem kulturnem prostoru...“

Silvo pa ni nikdar sedel za častne mize, ni stremel po visokih zvezdah, kot je ob grobu dejal njegov prijatelj Tonči Schlapper, ostajal je med preprostimi ljudmi, se pred bliščem svetlobe umikal za kulise življenja.

Njegova smrt je spet združila aktiviste, kulturnike in igralce iz Roža in Podjune, prišli so z Radiš, iz Šentjakeba, Šentjanža, Borovelj, Šentprimoža, Škocijana, Mokrij, Dobrle vasi in od drugod, skupno so mu zapeli pevci iz Pliberka in Železne Kaple in med številnimi govorniki so mu ob grobu spregovorili tudi Korošci Janez Wutte-Luc, Miha Kap, Tonči Schlapper in Janko Malle: „Poslovili smo se od človeka, ki je spoznal, da je vsaka ped svobode, ki si jo pribori ljudstvo, napredek v kulturi, ki v svoji celovitosti duhovno in materialno osvobaja človeka“

J.R.

Našemu prijatelju!

Tako iznenada je prišlo, čeprav smo mislili, da se naša vez ne bo nikoli pretrgala, saj smo jo spletli v najtežjih dneh in jo utrjevali dolga leta ob skupnih prizadevanjih, v neštetih srečanjih, ob doživljanju skupnih podvigov, ob veselju nad uspehi in tudi v težkih trenutkih.

Težko je sprejeti bridkost, da ga ne bomo mogli več sprejeti v svoj dom, da ne bo več potikal na naša vrata, da nam njegova roka ne bo več segla v pozdrav.

In vendar ne bo odšel iz naše srede, preveč je spominov, ki bodo vedno spet izpričevali njegovo prisotnost. Tako bomo kramljali o lepih časih, hodili bomo z njim po zasneženih poteh naših koroških grap in hribov, kjer je kot partizan in borec branil našo teptano zemljo, srečevali se bomo z njim na odrih, kjer je bogatil našo neboljano besedo in nam odpiral pot v bogastvo naše kulture, ne bo shoda na naši zemlji, kjer ne bo tudi on med nami, kakor je bil vsa ta dolga leta, ki so se tako nepričakovano iztekla.

Kakor v drevo vrezano znamenje, ki nikoli ne zaceli, bo ostal njegov prerani odhod tudi nam boleča rana, ki se ne bo zaprla in bo zaskelela vsakokrat, kadar nas bo spomin povabil v čase našega skupnega doživljanja, dela in naporov za dvig in plemenitev slovenske besede na naših tleh in s tem utrditev zavesti naših rojakov ter rasti slovenske kulture v naši koroški domovini. Pregloboke sledove je zapustil njegov korak, ki je premeril našo deželo od Zilje preko Roža in Podjune, da bi jih kdaj lahko zabrisal čas.

Njegova in naša želja, ostati v zvestem tovarštvu in nezlomljivem prijateljstvu, brez stremeljenja po visokih zvezdah, nas je združevala s skromnim, nesebičnim in plemenitim tovarišem, katerega srce je utripalo le za lepoto naše pesmi, našo slovensko besedo in vso našo skupno slovensko kulturo, kateri se je razdal v vseh letih svojega življenja.

V tej ljubezni mu bomo sledili, ga posnemali in se mu z našimi napori za obrambo slovenskega življa skušali oddolžiti za njegovo predanost, da bomo vredni njegovega vzora.

Tonči Schlapper

Nastop domačega mešanega zbora „Danica“ pod vodstvom Hanzija Kežarja.

S pesmijo v novo leto

Tudi letos je Slovensko prosvetno društvo Danica v Šentpri-
možu izvedlo svoj tradicionalni novoletni koncert. Prijatelji in
podporniki našega društva so spet izkazali svojo povezanost z
nami in povsem zasedli dvorano. Temu primerno se jim je
zahvalil tudi predsednik Stanko Wakounig in jih poprosil za
zvesto obiskovanje naših prireditev tudi v letošnjem letu.

Uvodoma je veselo zapel
mlajši mladinski zbor pod
vodstvom Tanje Hobel. To
pa je že tudi naraščaj za
mešani zbor. Učenci glasbene
šole (dva saksofonista in štiri-
ročno igranje na klavirju) so
tudi pokazali lepo stopnjo
razvoja. Nastop mešanega
zbora Danice v prvem delu
pod vodstvom Hanzija
Kežarja je spet presenetil. 50
pevk in pevcev, večinoma
mladih, je pokazalo svojo
povezanost z zborom. Kot
običajno na novoletnem kon-
certu, so zapeli predvsem
nove skladbe.

Stanko Wakounig je z
zadovoljstvom omenil števil-
čen zbor, v katerem je toliko
mladih. Izrazil pa je tudi
zaskrbljenost zaradi sloven-

ščine, ki je ogrožena in po-
udaril, da moramo skrbeti, da
bo mladina bolje obvladala
materinščino, za kar bi v prvi
vrsti morali poskrbeti v družin-
nah.

Mešani zbor je pokazal
visok pevski nivo z izvedbo
skladbe „Oče naš“ iz Cankar-
jevega Hlapca Jerneja, ki išče
svoje pravice. Ta Cankarjeva
povest je simboličen prikaz
krivic, opisuje boj hlapca Jer-
neja za pravico in njegov raz-
voj iz patriarhalnega hlapca v
individualnega upornika. Karol Pahor je z uglasbitvijo
ustvaril pravo umetnino. Izvedba skladbe zahteva
močan zbor, tako številčno
kot glasovno. Zbor Danice je
s to skladbo, ki jo je z njim
naštudiral Stanko Polcer,

spet storil korak naprej v kva-
litetnem zborovskem petju. Skladba je res zelo zahtevna,
zato se je tudi le malo zborov
loti. Tudi naši pevci so imeli
tremo, vendar so jo kar se da
mogočno in dovršeno izvedli.

Del koncerta pa je obliko-
vala vokalna skupina Ave iz
Ljubljane, ki je že dopoldne
nastopila pri maši. Enajst
pevk in pevcev pod vodstvom
Andraža Hauptmana je pelo
skladbe od Gallusa do najso-
dobnejših ustvarjalcev, splet
narodnih in umetnih sloven-
skih pesmi. Mlada simpatična
skupina je program izvajala z
intonačno čistostjo in zvene-
čimi, ubranimi glasovi, da se
je občinstvu, kot bi rekli,
vpela v srca.

Poslušali smo jo z velikim
navdušenjem in veseljem,
zaslužno je v Mariboru na
tekmovanju „Naša pesem“
prejela zlato plaketo. Upa-
mo, da bomo te mlade vokali-
ste še kdaj lahko poslušali v
Šentprimozu. **Dani**

„Sen radiških noči“

Preteklo nedeljo je mladinska skupina na Radišah upri-
zorila igro „Sen radiških
noči“. Predstava je začela
nastajati na poletnem semi-
narju v Fiesi pri Strunjanu,
kjer se je igralska skupina
odločila za novo predlogo
Shakespearovega dela „A
Midsummer Nights Drea-
me“.

Toda od prvotne predloge
je ostal le še okvir. Alenka
Bole-Vrabec, ki je igro tudi
režirala, je prvoten tekst
močno predelala, tako npr. v
igri najdemo močne sloven-
ske, da, celo radiške ele-
mente. Namigovanje na kra-
lja Matjaža je očitno.

V spletu raznih scen so
mladi igralci številno in
navdušeno publiko popeljali
v svet sanj. Igralke in igralci
Jasmina in Andrea Ogris,
Robi Pichler, Boris Povše,
Jan in Sven Schumann, Alek-

sander in Marko Tolmaier,
Michaela Waldhauser, Niko
Wieser, Tamara Woschitz in
Rupert Wrulich so vsi po vrsti
svoje vloge dobro odigrali.

Posebno opazen je bil
napredek na področju odr-
skega izraza in plesa, ki ga je

zasnoval in z igralci ustvaril
vodja plesnega teatra „Ika-
rus“ Zdravko Haderlap.

Za kostume je poskrbela
Breda Varlova, gonilna sila
celotne skupine je Tatjana
Tolmaier, pomagal pa ji je
tudi njen brat Hannes. F.W.

V Kotmari vasi delavno: proračun za 20 milijonov

Občinski svet v Kotmari vasi je leto 1990 sklenil z dvema sejama. Na prvi, v sredo, 19. decembra, je župan Hugo Götzhaber poročal, da je občina istega dne kupila na dražbi Movžarjevo hišo v Reki za 1.350.000 šilingov.

Najvažnejša točka se je bil proračun za leto 1991. Redni proračun znaša v dohodkih in izdatkih 18.815.000, izredni pa 850.000 šilingov. Poleg tega je občinski odbor potrdil poročilo nadzornega odbora, sklenil dodatni redni in izredni proračun za leto 1990 (4.286.000 oz. 5.072.000 šil.) in odobril nastavitveni načrt za leto 1991. Ura občinskega delavca bo stala letos 220 (1990:210), ura občinskega stroja pa 420 šilingov (lani isto). Smeti in odpadke bojo odvažali po vsej občini v istih presledkih kot doslej, tako imenovani plebiscitni dar pa bo razdeljen takole: 500.000 šil. za asfaltiranje poti, 300.000 za športno igrišče, 100.000 za lepši izgled vasi, popravilo križev ipd., 100.000 za turizem, 42.000 za kmetijstvo (npr. naprava za filtriranje mošta), 50.000 za 850-letnico Kotmare vasi. Občina namerava, da bi kmetje pomagali pluziti občinske poti.

Ker do konca leta 1990 še ni bil oddan lov, je bil za oskrbnika določen dosedanji najemnik Josef Motschiunig. Določene so bile tudi potrebne formalnosti za oddajo lova.

Občinski zbor je soglasno potrdil nujnostni predlog, s

katerim EL zahteva upiranje proti nadaljnjemu obreme-
njevanju Roža in Gur s tež-
kim cestnim oz. železniškim
tovornim prometom. Za
konec je župan prebral pred-
log EL o poti oz. pasu za
pešce ob cesti Kotmara vas –
Čahorče.

Zadnja seja v letu 1990 je
bila 27. decembra. Občina bo
kupila nov unimog (za okoli
1.250.000 šil.). Pri občinskih
volitvah 10. marca 1991 bodo
neposredno volili župana.
Zaradi tega se bo seveda tudi
štetje zavleklo. Občina bo
razdeljena po novem na štiri
volilne okolišče. I.–občina:
Kotmara vas; II.–ljudska
šola:vse druge vasi, ki so
doslej volile na občini; III.–
Gorje; IV.–Ilovje. Volišči I in
II bosta odprti od 6.30 ure, III
in IV pa od 7 naprej. Konec
bo enotno ob 16. uri.

Občinski odbor je obravna-
val tudi letni načrt za l.1991
(kanalizacija, priprave za
850-letnico Kotmare vasi leta
1992).

Fabjan Hafner danes v Gradcu

Slovenski avtor Fabjan
Hafner bere danes, v sredo,
ob 19.30 uri v okviru prired-
itve pod geslom „Vznemirlji-
vost prevajanja“ v Forumu
Stadtpark v Gradcu liriko in
prozo iz slovenščine. Poleg
Hafnerja bosta nastopila še
Stefanie Schaffer-deVries in
Jürgen Laederbach.

Deželni orden v zlatu za Hansa Sima

Bivši koroški deželni gla-
var Hans Sima, ki je leta 1972
zagovarjal postavitev dvoje-
zičnih krajevnih napisov na
južnem Koroškem in je moral
potem odstopiti tako s polo-
žaja predsednika koroške
socialistične stranke kot tudi
deželnega glavarja, je po 17
letih spet prestopil prag urada
koroške deželne vlade. Prejel
je najvišje koroško odlikova-
nje, deželni orden v zlatu – iz
rok deželnega glavarja Jörga
Haiderja...

Na Koroškem zaposlenih 54 azilantov

Kot poroča tiskovna služba
koroške zveze industrialcev,
je bilo ob koncu leta 1990 v
koroških podjetjih zaposlenih
54 azilantov, predvsem iz
vzhodne Evrope. Zveza v
izjavi nadalje poudarja, da je
na Koroškem na razpolago še
najmanj toliko delovnih
mest. Ta podatek samo po-
trjuje restriktivno azilantsko
politiko deželnega glavarja
Haiderja, ki je deležna ostre
kritike po vsej Avstriji.

Tinje: ustanovljen Koroški odbor SSK

V prisotnosti velikega števila častnih gostov iz Koroške in Slovenije je bil v petek, 21. decembra lani v Domu prosvete v Tinjah ustanovljen Koroški odbor Svetovnega slovenskega kongresa. Za prvega predsednika je bil izvoljen mag. Lojze Dolinar, podpredsednik je Hanzij Tomažič, tajnik Franci Tomažič, fanančni referent pa Tone Starman. V odboru sta nadalje še dr. Avgustin Malle in mag. Jožko Wakounig.

Med prvimi dejavnostmi novoustanovljenega Koroškega obora SSK bo poleg sodelovanja pri pripravah na vseslovenski svetovni kongres junija letos v Ljubljani izdaja brošure, v kateri bodo navedene vse trgovine oz. vsa podjetja v Celovcu, kjer so zaposleni Slovenci oz. kjer trgovci govorijo slovensko. To brošuro bodo člani odbora potem delili na mejnih prehodih ter tudi v sami koroški prestolnici.

Multikulturalnost – možnosti in konflikti za družbo

...in prišla bo, pa če hočemo ali ne

Zukunfts- und Kulturwerkstätte, organizacija v okviru SPÖ, ki ima nalogo vnašati v stranko nove in v bodočnost usmerjene vsebinske, aktivistične in programske impulse, je v začetku septembra na Dunaju priredila simpozij o multikulturalnih možnostih in konfliktih v moderni družbi. Vrsta avstrijskih in nemških strokovnjakov je razglabljala o problemih in vizijah, sekretar socialistične stranke pa naposled o potrebi pragmatizma ter nujnosti volilnih uspehov.

Z Dunaja poroča IGOR SCHELLANDER

Doslej je bilo v Evropi in zlasti v nemško govorečem prostoru mogoče multikulturalno stvarnost pojmovati kot nekaj z nekoliko dobre volje obvladljivega, kajti priseljevanje tujcev je bilo omejeno. Koliko jih je prišlo, je bilo ne nazadnje odvisno od ekonomskih potreb zahodno-evropskih razvitih industrijskih držav. To se bo v bodoče spremenilo. Z odstranitvijo tako imenovane železne zaves je deljeni kontinent postal spet zedinjen. Posledica tega je kolizija zapadno-vzhodnih ekonomskih in razvojnih neenakosti. Nobeno gospodarstvo in nobena notranja politika verjetno ne bo uspela preprečiti pričakovanega in predvidoma največjega migracijskega vala od vzhoda proti zapadu na evropskem kontinentu, ki bo zasenčil dosedanje premike z juga na sever. Ker bogastvo ne pride k revnim, bodo revni prišli k bogastvu... To bo vsekakor prvi resni preizkus za zahodno Evropo, kako dejansko zna izhajati z multikulturalnostjo. Po koncu tako imenovane hladne vojne se bo torej izkazalo, ali so se Evropejci naučili reševati konflikte. To pa ne bo samo konfrontacija med različnimi kulturami, temveč tudi med tako imenovano demokracijo in revščino.

Preveč pisano?

Nekako taka ocena političnega, socialnega in družbenega scenarija bližnje bodočnosti je bila izhodišče dvo dnevnega simpozija ZU BUNT? – VON MULTIKULTURELLEN CHANCEN UND KONFLIKTEN, ki ga je priredila Zukunfts-werkstätte na Dunaju 30. novembra in 1. decembra 1990. Pester je bil na vsak način že krog referentov. Sodelovali so: Konstantin Baloglu (projekt oskrba beguncev/Zgornja Avstrija), centralni sekretar SPÖ Josef Cap, Caspar Einem (vodja komunalnopolitičnega referata dunajske delavske zbornice), Andrea Eraslan-Weninger (društvo za oskrbo tujcev), Elfi Fleck (Komite za tujcem prijazno Avstrijo), pedagog Peter Gstettner, politolog Claus Leggewie, vodja kabineta notranjega ministra Manfred Matzka, Ingrid Nowotny (ministrstvo

za socialne zadeve), politolog Bernhard Perchinig, Madeleine Petrovič (poslanka ZAL), Maria Rauch-Kallat (deželna poslanka ÖVP), sociolog Christoph Reinprecht, Thomas Schmid (avtor, sodelavec decernata za multikulturalne zadeve v Frankfurtu), Hans Staudinger (jurist v Visokem komisariatu OZN za vprašanja beguncev), Hannes Swoboda (dunajski mestni svetnik za razvoj in načrtovanje mesta), Michael Wagner (WIFO) ter filozof Franz M. Wimmer.

Ena izmed osrednjih točk razprav je bilo poleg konkretnih problemov nekoliko pavšalno vprašanje, kaj je in kaj ni multikulturalnost. Posamezni strokovnjaki so ob tem nakazali kar nekaj različnih izhodišč, nekateri navzoči politiki pa so s svojimi večinoma pragmatičnimi in kontroverznimi stališči potrdili, da so v svoji praksi slej ko prej precej daleč od analiz, vizij in pričakovanj strokovnjakov, čeprav to seveda načelno ne velja za vso politiko. Tako je na primer bivši generalni sekretar nemške CDU že leta 1988 izpostavil pojem „multikulturalna družba“, ko je dejal: „Ni več vprašanje, ali hočemo s tujci živeti skupaj, temveč samo še, kako bomo z njimi živeli skupaj.“

Romanticizem levice?

Nemec Thomas Schmid je v tem kontekstu kritiziral romanticizem politične levice: „Levica je prevzela pojem o multikulturalni družbi, pri čemer se ta čarobna beseda odlikuje po tem, da izdaja že sam oris problema kot njegovo rešitev. Dejansko pa multikulturalna družba pomeni konflikt ter pripravljenost in sposobnost, da konflikte ne samo registira, temveč jih tudi rešuje. Levici je očital, da v zvezi z multikulturalno družbo preveč sanjari o harmoniji vseh narodov in etničnih skupin in da po tej poti namerava nadaljevati z nekdanjo levičarsko tradicijo internacionalizma: tujci kot nov revolucionarni subjekt... Schmid meni, da tudi multikulturalna družba ni optimalna in da je vizija o njeni enotnosti le pobožna želja; na prvem mestu zahteva toleriranje razlik in izhajanje z njimi.

Tudi nemški politolog

Claus Leggewie (mdr. avtor pred kratkim izdane žepne knjige „Multi-Kulti“) se izogiba mistifikacije tega realno obstoječega fenomena. Takole pravi: „Iz socialnih dejanj ni mogoče sestavljati moralnih norm. Imigracijska družba ni pripravna za utopije. Etnična mnogolikost sama po sebi niti ne more nekoga rešiti niti ne bo evropskega človeštva pahnila v pogubo. Ne popestri nam sivega vsakdana in tudi ne spremeni nam vsega v popoln nered. Ni ne vir nepokvarjene solidarnosti ne institucionalizirane rasne vojne. Multikulturalna družba ni ne leva ne desna niti ne spredaj: slaba snov za desničarske 'volksgruppenideologie' in 'surogat-socialiste'. Je čisto enostavno večno gradbišče, neke vrste 'stabilni provizorij'.“

Zakaj se bati tujcev?

Posebno težišče razprav je bilo vprašanje o izvoru skepse in strahu pred tujci oziroma manjšinami ter iz tega izvirajočega sovraštva. Peter Gstettner je poudaril, da je ta strah le v zelo redkih primerih povezan s kako grozečo nevarnostjo od tujcev. Gre za fantazije strahu, projicirane na objekt – tujca. Kot primer je omenil, da so statistične analize v sedemdesetih letih pokazale, da so se od koroških Slovencev počutili najbolj ogrožene prebivalci na Tirolskem in Predarlskem. Izpostavil je tudi ekonomski faktor: v sedemdesetih letih na primer ekonomska integracija tujih delavcev ni predstavljala takšnega problema kot danes. Zlasti na novo nastajajoča nacionalistična skrajna desnica se po vsej Evropi poslužuje manipulativnega izigravanja in ustvarjanja kolektivnega strahu s projicirano bojznijo pred tujci, da bi povečala svoj politični vpliv. V zvezi s trenutno medijsko in politično eskalacijo „problema inozemcev“ Gstettner priporoča kot nujno pedagoško ofenzivo in interkulturalno učenje v vseh izobraževalnih institucijah.

Tujec: domačin

Za korak dalje gre Bernhard Perchinig, ki vidi jedro problema v klasični koncepciji nacionalne države. Tujec (imigrant) pravno in faktično ni enakopraven „domačemu“ državljanu. Ta neenakopravni položaj je kritizirala tudi predstavnica Zelenih Madeleine Petrovič. V zvezi z razpravo o multikulturalnosti je opozoril na dve različni gladi: na eni strani se je ustalila predstava o selektivnem sprejemanju imigrantov – ti naj so mladi, dobro kvalifici-

rani in „kulturalno sorodni“ naši družbi –, ki bi omogočali izpolnjevanje obstoječih demografskih vrzeli; na drugi strani pa se zlasti v progresivnem in alternativnem taboru oblikuje predstava o multikulturalnosti kot obogatitvi naše monokulturne družbe (nekako pod motom döner-kebab namesto macdonaldsovih faširanih žemelj...).

Ingrid Nowotny in Manfred Matzka sta razglabljala o konkretnem stanju imigrantov na avstrijskem delovnem trgu. Razen načelnega priznavanja, da je Avstrija emigrantska država (z različnimi omejitvami) ni bilo slišati novjših prelogov in uporabljenih konceptov za bodočnost. Avstrija je po svoji zgodovini in geografski legi v posebni situaciji. Deset odstotkov današnjega prebivalstva je rojenih izven njenih meja. Po drugi svetovni vojni je sprejela okrog dva milijona beguncev, ki so tu našli začasno ali stalno domovino. Največji vali so bili zabeleženi leta 1945 (begunci z vzhoda, volksdeutscherji), 1. 1957 (Madžari), 1968. (Čehi in Slovaki) ter 1981. (Poljaki). Trenutno živi v Avstriji okoli 180.000 tujih delavcev. Nova situacija je nastala po odprtju vzhodnih meja. Gospodarstvo je kar naenkrat v ugodni situaciji, da lahko koristi ogromen potencial delovne sile z vzhoda, kjer znašajo povprečni dohodki le destino avstrijskih. Posledica je, da ta delovna sila pristaja na delovne pogoje, ki so daleč pod normami avstrijskega delovnega trga. Na najslabšem je v prvi vrsti delovna sila v pomožnih in nepriljubljenih poklicih (po večini tako imenovan stari tuji delavec), ki jo zdaj nadomeščajo s še cenejšo novo delovno silo. Tako je tudi mogoče, da se je nezaposlenost med tujimi delavci v teku leta zvišala za 108 odstotkov.

Slab pragmatičen zagovor...

Na dumping dohodkov ter ilegalna delovna razmerja se je končno skliceval tudi centralni sekretar socialistične stranke Josef Cap, ko je pred udeleženci simpozija zagovarjal restriktivne ukrepe vlade in notranjega ministrstva – na primer uvedbo viz, straženje vojske ob gradiščanski meji ter načrtovano deportacijo nekaj tisoč Romunov – v zvezi z imigracijo tujcev. S svojimi izjavami je šel še nekoliko dlje kot svojčas pred volitvami, ko je skupaj s svojim kolegom Marizzijem soglasno z Jörgom Haiderjem izjavil svoj: Das Boot ist voll (čoln je poln). Svojega pragmatizma Cap tudi ni zanikal, dejal je:

„Tudi pri volitvah moramo zmagati, če navsezadnje hočemo tudi v bodočnosti še reševati probleme...“ S tem v zvezi je politični profil SPÖ jasno karakteriziral kot profil leve ljudske stranke. Ob tem je nekako nastal vtis, da zanj ni v prvi vrsti zaskrbljujoč pojav sovraštva do tujcev v nekaterih dunajskih okrajih, komunalnih naseljih in zlasti šolah z velikim deležem otrok inozemcev, temveč dejstvo, da bi socialistična stranka lahko izgubila precejšen del svojih tradicionalnih volilcev. Izrekel se je za jasno določene kriterije za imigracijo tujcev, pri čemer naj bo merilo kvalifikacija. Razpravo strokovnjakov je poskusil diskvalificirati kot preveč akademsko in neuporabno za reševanje konkretnih problemov. V koliko se je s tem uveljavil pred publiko in strokovnjaki (prireditel je bila nekakšen magnet za kritične pristaše stranke in simpatizerje), je drugo vprašanje. Cap sam je bil pobudnik in je še vedno vodilna oseba Zukunfts-werkstätte – delavnice bodočnosti, v kateri naj bi se stranki rodile nove ideje in alternativni politični koncepti za naslednja desetletja...

...in kritika tega

Protislovno: na Capove izjave je najbolj ostro reagirala predstavnica dunajske ÖVP Maria Rauch-Kallat (v svoji stranki velja za levičarsko-liberalno eksponentko). Vprašala je, kako daleč lahko korumpira oblast? Slabi zgledi kvari običaje, je dejala Capu, kajti s takimi nastopi in izhodišči je kajpada prav kritičnim silam v drugih strankah otežen prodor. V nasprotju od Capa je dejala, da je Avstrija še dovolj velika, da lahko sprejme priseljence, in da je dovolj premožna, da si lahko to privošč. Zato je potrebna dobro premišljena in dobro izvedena begunska politika. Kritizirala je, da je socialistični notranji minister Löschnak v tem pogledu storil vse, kar ne bi smel: načrtovana nastanitve 800 romunskih beguncev v majhni gradiščanski vasi Kaisersteinbruch in že sam pojem „koncentracija“ zbuja hude spomine! – je bila kot naročena za bulvarski tisk, ki je iz tega napravil kampanjo proti tujcem in s tem šele razvnel avstrijsko prebivalstvo. Podoben diletantizem se zdaj ponavlja z načrtovano deportacijo.

Slovenski vestnik

Leta 1974 je bilo v Avstriji v kmetijstvu zaposlenih še 470.000 ljudi (10,6%), do leta 1988 pa se je to število znižalo na 270.000 (6,3%). Poklic kmetice med ženskami menda ni več priljubljen. Tako se na kmetijskih šolah srečujejo z dejstvom, da je vse manj žensk pripravljenih iti ali ostati na kmetih. Ravnateljica neke strokovne kmetijske šole vidi vzroke za ta razvoj v težkem delu, obširnem delovnem času in ne nazadnje tudi v socialno-pravnem zapostavljanju kmetic.

Težko delo, socialno zapostavljanje – tako živijo kmetice

Dan kmetice je zares dolg: ob petih, najkasneje šestih zjutraj je treba iz postelje, v hlev, pripraviti zajtrk za družino, spraviti v šolo otroke, spet v hlev, poleti na polje, tudi gospodinjstvo čaka, družina bi rada imela opoldne na mizi kosilo, potem spet pomivanje, pospravljanje, delo na vrtu, v trgovino bo tudi še treba, pomagati otrokom pri domači nalogi, pripraviti

narja“.

Socialno zapostavljanje kmetov in še posebej kmetice na eni strani, na drugi pa nasplošno slaba gospodarska situacija posameznih kmetij, sta k „umiranju“ kmetij doprinesla svoje.

Ste vedeli, da v statističnem povprečju vsak dan preneha delovati pet kmetij? To posamezne kmete in kmetice težko prizadene, saj niti ne

Kmetice imajo dolg in naporen delovni dan

kmetijstvo priteka ogromne vsote denarja, vendar pa na kmeta in kmetico od tega ne odpade skoraj nič. Sredstva, ki jih država daje kmetijstvu, so namreč v veliki meri namenjena podpiranju izvoza in uporabi presežkov, ki so jih proizvedli naši kmetje. Ti pa so zaradi nizkih dohodkov prisiljeni, da pridelajo še več, kajti le tako si lahko zagotovijo vsaj nek eksistenčni minimum – po drugi strani pa prav to povzroča tudi presežke in škodo naravi (ker za povečanje donosa uporabljajo več gnojil!) – začaran krog!

Kmetje in kmetice si torej želijo, da bi pospeševalni ukrepi pomagali posameznikom, da bi kmetijska politika podpirala uvajanje „zdravih“ alternativ, ki bi po eni strani omogočile preživetje malih in srednjih kmetij, po drugi pa bi koristile tudi naši ogroženi naravi in zdravju potrošnikov (zdravi agrarni proizvodi, boljše kvaliteta kmetijskih pridelkov).

V nekaterih krajih v Avstriji so se kmetice povezale in ustanovile delovne skupine za samopomoč (Aksijski komite štubajskih kmetic, Delovni krog kmetic avstrijske zveze za gorske kmete, Forum kmetic na Gradiščanskem ipd.).

„Skupaj lahko dosežemo več!“, pravi ena izmed njih, „skupaj se lahko tudi lažje borimo za naše pravice.“

Vsem težavam navkljub pa tudi pri nas na južnem Koroškem nekatere kmetice kar vztrajajo v svojem stanu: „Naše delo ima tudi prednosti, veliko smo v naravi, nismo odvisne od kakšnega podjetnika, same lahko odločamo o svojem delovnem času...“

Morda pa bi se tudi naše kmetice združile in skupaj razmišljale o alternativnih možnostih kmetovanja, se skupno borile za več socialnih pravic...

Pripravila: Štefka Vavti

malico, večerjo, pospraviti, v hlevu spet čaka živina... ko je delo končano, se kazalci na uri že bližajo 22., zdaj pa hajd v posteljo, jutri bo spet zgodaj dan!

Kmetica/gospodinja dela vsak dan okrog 15 ur in to brez proste sobote in nedelje, največkrat kar brez dopusta. Ni torej čudno, da število kmetov in kmetic nazaduje! To pa še ni vse. Šele od leta 1971 imajo kmetje možnost socialnega zavarovanja, ženske pa so pri sedanjem zavarovalnem sistemu še vedno zapostavljene: kmetica še vedno nima pravice do samostojne pokojnine. Če kmetijski obrat vodita brat in sestra, prejmeta pokojnino oba, pri zakoncih pa le tisti, ki vodi obrat, ta pa je največkrat možki! Do 1. julija lani kmetice po rojstvu otroka tudi niso imele pravice do korenčnega dopusta; odslej si ga sicer lahko vzamejo, denarna sredstva, ki jih prejemale, pa so bistveno nižja od tako imenovanega „korenčnega de-

dobijo tako imenovane brezposelnine...

Ta čas sicer v avstrijsko

Med nami povedano

piše dr. Štefka Vavti

V novem letu bo vse drugače!

Preživele smo jih, božične praznike, hektične nakupe daril v zadnjih tednih, gnečo v trgovinah, decembrski stres, ko smo pekale, čistile, pripravljale...samo da bi bili prazniki nekoliko mirnejši! Kakšni pa so bili? Ste se vsaj nekoliko odpočile, ali pa ste še bolj utrujene kot poprej? Morda ste se ob božičnih dobrotah nekoliko zredile in se zdaj hudujete nase?

Začelo se je novo leto in morda gre tudi vam kot meni: z neštetimi dobrimi sklepi in polna upanja sem stopila vanj: živela bom bolj zdravo, nehala bom kaditi, piti preveč kave, bolj se bom posvetila sinu, skušala bom postati mirnejša, bolj potrpežljiva, poiskala si bom delo, ki me bolj zadovoljuje, odpovedala se bom nadvse ljubljeni čokoladi in ne vem čemu še vse. Skratka, vse kaže, da bom v novem letu postala povsem nov človek! Ste tudi ve prestopile prag iz starega v novo leto s takšnimi dobrimi sklepi – morda so vaši nekoliko drugačni, zagotovo pa smo si enake v tem, da se bomo po nekaj dneh ali tednih spet požvižgale na (skoraj!) vse, kar smo sklenile.

Psihologi menijo, da je dobro, da gremo v novo leto z dobrimi nameni, vendar pa bi morale biti pri tem bolj realistične. Povsem spremenile se namreč – tudi ob najboljših sklepih – ne bomo! Vendar pa nam bo morda uspelo napraviti nekaj korakov v to smer. Vzemimo torej eno točko, ki jo želimo spremeniti pri sebi in skušajmo najti za to realno pot: če se imate za predebelo, si za hujšanje ne postavite previsokega cilja, kajti če ga ne boste dosegle, boste morda že zaradi frustracije jedle preveč in se spet zredile. V novem letu se želim bolj posvetiti sinu, zagotovo pa vem, da ne bom mogla biti z njim vsako prosto minuto: najti bom morala torej možnosti, ki so uresničljive tudi v moji situaciji, sicer pa bo kar vse ostalo pri starem!

Lahko bi naštele še več primerov.

Vendar pa za vaše šibke točke najboljše veste same, zato bom končala in vam (in sebi) zaželela, da si bomo našle način, kako bomo za uresničitev naših sklepov v novem letu uspešne.

Datum	Kraj	PRIREDITVE	Prireditelj
Četrtek, 10. 1. 18. do 20.00	v domu v Tinjah	SLOVENŠČINA ZA NAPREDUJOČE , 2. del, vodi: dir. Mirko Srienec	Sodalitas
Četrtek, 10. 1. 19.30	v domu v Tinjah	AVTOGENI TRENING ZA ODRASLE , vodi: Rosemarie Tscherteu	Sodalitas
Petek, 11. 1. 19.30	v kulturnem domu v Šentprimozu	„MI IN NAŠA ZGODOVINA“ – doba med obema svet. vojnama. Zgodovinski prikaz: dr. Teodor Domej, pripovedujejo: starejši domačini	SPD Danica
Sobota, 12. 1. 19.30	v farni dvorani Železna Kapla	koncert zbora Lipa zelenela je (bivši Tomiščičevi pevci) vodi Jernej Habjančič	SPZ „Zarja“
Sobota, 12. 1. 19.00	pri Tischlerju v Šentjanžu	NOVOLETNI KONCERT nastopajo: Kvintet bratov Zupan, folklorna skupina SPD „Trta“ iz Žitare vasi z Babjo hostejo in učenci glasbene šole	SPD Šentjanž
Sobota, 12. 1. 20.30	v koncertni- hiši v Celovcu	PLES SPÖ	SPÖ
Sobota, 12. 1. 20.00	v kulturnem domu na Radišah	RADIŠKI PLES , igra: Trio „Drava“ iz Borovelj	SPD „Radiše“
Sobota, 12. 1. 20.00	pri Šošterju v Globasnici	Tradicionalni PODJUNSKI PLES zabavata: ansambel Spomin in Avenikov humorist Franc Košir	SKD Globasnica
Nedelja, 13. 1. 14-20.00	v domu v Tinjah	SREČANJE LOVCEV	Sodalitas
Nedelja, 13. 1. 14.30	pri Foltu v Slovenjem Plajberku	Igra HOČETE IGRATI Z MANO? nastopa: mladinska gledališka skupina KPD Planina iz Sel	SPD Vrtača
Nedelja, 13. 1. 14.30	v dvorani nad posojilnico v Škofičah	Igra RAZBOJNIKI IZ KARDERMOMME nastopa: mladinska igralska skupina SPZ Gorjanci iz Kotmare vasi	SPD Edinost Škofiče
Ponedeljek, 14. 1.	v domu v Tinjah	Igra APOSTOLOV , nastopa: gled. skupina KPD „Planina“ iz Sel	Sodalitas
Torek, 15. 1. 19.30	v domu v Tinjah	UMETNOST V EVROPI – PARIZ , diapreda- vanje p. Corneliusa Dingsa	Sodalitas
Četrtek, 17. 1. 20.00	v domu v Tinjah	OTROK OD 3. DO 6. LETA , predavateljica: dr. Rosemarie Tscherteu (nem.)	Sodalitas
Sobota, 19. 1. 19.30	v farni dvorani v Šmihelu	IGRA APOSTOLOV nastopa: igralska skupina KPD Planina iz Sel, pred predstavo poje Kvartet bratov Smrtnik	KPD Šmihel
Torek, 22. 1. 19.30	v domu v Tinjah	UMETNOST V EVROPI MÜNCHEN , nem. dia- predavanje p. Corneliusa Dingsa	Sodalitas
Sredo, 23. 1. 19.30	v domu v Tinjah	KONCERT prof. mag. Peter Dominik – na klavirju	Sodalitas

RAZSTAVE

CELOVEC

– Pri Joklnu – G. Hesch, pokrajine/akvareli; odprtje 11. 1. ob 20 uri
TINJE
– Galerija Tinje – Razstava Del Marka Rupnika (olje)

Rešitev prejšnje križanke

K	U	S	T	O	S
I	S	T	O	S	T
S	P	A	R	T	A
L	E	N	A	R	T
I	V	A	N	O	V
N	A	Ø	Ø	Ž	E
A	N	T	O	N	Ø
Ø	J	U	L	I	E
Ø	E	F	E	K	T

MENJAVA DENARJA (VALUTE) dne 7. 1. 1991

		dobite (šil.)	plačate (šil.)
za 1 ameriški dolar	\$	10,75	10,84
za 1 angleški funt	£	20,44	20,60
za 100 franc. frankov	f	206,85	208,45
za 100 ital. lir	Lit	0,93	0,94
za 100 dinarjev	DIN	55,00	75,00
za 100 švic. frankov	sfr	830,90	836,50
za 100 holand. guldnov	Hfl	621,80	626,40
za 100 nemških mark	DM	701,40	706,00

Posreduje: Posojilnica-Bank,
Zveza-Bank, Celovec

SLOVENSKI VESTNIK

Nadstrankarski
časopis
koroških Slovencev

Uredništvo/Redaktion: Tarviser Straße 16, 9020 Celovec/Klagenfurt, Avstrija, Telefon 0463/514300-30 do 34, telex 422086 ZSO, telefaks 0463/51430071.

Usmerjenost lista/Blattlinie: seštevek mnenj izdajatelja in urednikov s posebnim poudarkom na narodnopolitičnem interesu.

Glavni urednik/Chefredakteur: Ivan P. Lukan

Uredniki: Andrej Kokot, Andrej Mohar, dr. Štefka Vavti.

Izdajatelj in založnik/Herausgeber und Verleger: Zveza slovenskih organizacij na Koroškem, Tarviser Straße 16, 9020 Celovec/Klagenfurt, telefon 0463/514300, telex 422086 ZSO, telefaks 0463/51430071.

Tisk/Druck: Založniška in tiskarska družba z o.j. Drava, Tarviser Straße 16, 9020 Celovec/Klagenfurt, Avstrija, telefon 0463/50566, telex 422086 ZSO, telefaks 0463/51430071.

Oglasi/Anzeigen: Tarviser Straße 16, 9020 Celovec/Klagenfurt, Avstrija, telefon 0463/514300-30 do 34 in 40, telex 422086 ZSO, telefaks 0463/51430071.

Zastopstvo za Jugoslavijo: ADIT-DZS, Glonarjeva 8, 61000 Ljubljana, Slovenija, telefon 061/329761, telefaks 061/311123.

Letna naročnina: za Avstrijo 370 šil. (za penzioniste 280 šil.); za Jugoslavijo 400 din. (za penzioniste 310 din.).

SLOVENSKA ŠTUDIJSKA KNJIŽNICA

Mikschallee 4,
9020 Celovec, telefon:
(0 463) 32 385

Brezplačno izposoja knjige, revije, mladinske zvočne kasete in VIDEO-kasete (kavcija 50, izposojnina 10 šil. na dan). Študijska knjižnica je odprta: ob ponedeljkih, torkih od 10. do 18. ure, ob sredo, četrtek in petkih od 8. do 16. ure.

Messner Janko (Ivan Petrov) Morišče Dravograd: dokumentacijska proza. – [(2. dop. izd.).] – Dravograd: Skupščina občine, 1985. – 52 str.: ilustr.

Messner Janko Naša lepa beseda: radijski jezikovni pogovori. – Celovec: Drava, 1984. – 136 str.

Messner Janko Nicaragua mein geliebtes-Nikaragva moja ljubljena. – Celovec: Drava, 1988. – 96 str.: ilustr.

Messner Janko Vprašanja koroškega otroka. – Celovec: Drava, 1985. – 47 str.: ilustr.

Hartman Milka Moje grede: pesmi. – Celovec: Družba sv. Mohorja, 1952. – 108 str.: ilustr.

Hartman Milka Pesmi z libuškoga puela. – V Celovcu: Krščanska kulturna zveza: Klub Mladje, 1977. – 32 str.: ilustr.

LOTTO

6 16 17 31 42 43 (9)
Joker: 403833 b.j.

TOTO

XX2 212 X11 X1X
Stava: 1:1, 1:1, 1:3, 1:2 b.j.

„SMO“ k pismu KSŠŠG

Vsakogar pravica je, da zastopa svoje stališče in da ga v javnosti tudi predstavi. Pri kritiki pa vsakdo zahteva, da je konstruktivna in ne vzeta nekje iz neba ali bogve od kod.

Dragi Gradčani! Vaša velika napaka je vaša revolucionarnost, v kateri boste slej ko prej utonili.

Preverimo enkrat dogajanja na vzhodu Evrope. Revolucionarnost ljudi je povzročila demokratizacijo zahodnih držav in je odprla Evropo, vendar kaj pa bo ta ista revolucionarnost doprinesla k nadaljnjemu razvoju na Vzhodu. Edina pot do rešitve nadaljnjih problemov bo dobro sodelovanje strank in skupna realizacija zastavljenih projektov.

Isti problem nas dohaja na Koroškem. Kot manjšina smo številčno prešibki, da bi mogli izpeljati več revolucionarnih projektov. Zato je važen skupen pogovorni forum – KOKS. Mladina, ki je že sita prepričev med obema organizacijama, je takoj izrazila željo po skupnem KOKS-

TRIBUNA BRALCEV

P.n.
SLOVENSKI VESTNIK

Tarviserstr. 16
9020-KLAGENFURT/CELOVEC

u, ki bo legitim in ga lahko poj-
mujemo kot pogovorni in repre-
zentativni forum koroških Slo-
vencev.

Postavlja se vprašanje, zakaj je Delovna skupnost „SMO“ vstopila v dva KOKS-a, če že zahtevamo skupni KOKS. Odgovor je enostaven. NSKS in ZSO sta kot organizaciji obe priznani kot zastopnici narodne skupnosti in dejstvo je, da je KOKS še vedno razdeljen. S tem korakom hočemo spoznati mehanizme slovenske narodnostne politike in jih kritično oceniti. Šele tedaj bomo lahko spoznali, kateri vzroki preprečujejo skupno zastopstvo koroških Slovencev. Teh vzrokov je pa po zadnji oceni pogovorov bolj malo, manjka samo volja.

Očitek Katoliški mladini, da v delovni skupnosti vidi samo možnost vzpona v politične strukture na ramenih študentov, je s tem neutemeljen, ker je delovna skupnost rezultat mnenja mnogih mladincev in ne le Katoliške mladine.

Nagih žensk in pornografskih slik, ki se vrstijo v vašem časopisu, ne moremo pojmovati kot revolucionarnost mladine, ker je ta čas že zdavnaj mimo. Takšna dejanja, ki jih vi označujete kot raznolikost mnenj, izražajo samo naivnost in po tem vas meri mnogo ljudi.

Zastopniki Delovne skupnosti „SMO“: Milan Piko, Zalka Kuhling, Hanzej Sticker

Einseitige Schuldzuweisung

Eine Ehrentafel als Gedenkstätte einseitiger Schuldzuweisung an den Widerstand im NS-Faschismus verdrängt nicht nur ein Flecken Erde im Jesuitenpark, sondern auch einen beträchtlichen Teil der „Vergangenheit“, die ohne rücksichtslose Aufklärung nicht bewältigt werden kann. „Der uner-mündliche Motor“ verdunkelnden Gedenkens, springt nicht mehr so richtig an, seit die brutale Gewalt, Terror und Massenmord der NS-Diktatur sich ins Gedächtnis der Völker eingepägt haben.

Das III. Reich unter dem „Münchener Polizeispitzel“ bleibt an Grausamkeit und verbrecherischen Gewalt – wie es das Gesetz be-fahl – in der Geschichte des zwanzigsten Jahrhunderts festge-schrieben.

Verhallen die deutschen Fas-chisten imperealen Machtgelüsten wirtschaftlichen Ursprungs zum Ausbruch, so restaurierten sie die Macht der diktatorischen Verhältnisse gegen die Arbeitenden.

Die Inschrift des „Malers für die

Verschleppten“ formuliert ge-schickt Schuldzuweisungen an den Widerstand. „Gleiches“ kann aber nur dann nicht wieder ge-schehen, wenn die Geschichte des NS-Faschismus, als auslö-sender Faktor von Massenmord und Krieg nicht verschleiert wird.

Solange „Anfang und Ende der Unterdrückung“ voneinander ge-trennt beurteilt, Mitläufertum mit Verbrechenssystemen nicht ein-bekannt, der Angst gewisser Krei-se die eigene NS-Vergangenheit verurteilen zu müssen entgegen-gekommen wird, ist wirkliches Ge-denken kaum möglich.

Dann bleiben Ideen wie der Fas-chismus latente Partner jener Kräfte in Wirtschaft, Politik und Hochbürokratie, die sich für eine Neugestaltung der Gesellschaft, – statt mehr Demokratie, Freiheit und Frieden durch soziale Gleich-heit – reaktionäre Unterdrück-ungsmethoden vorstellen kön-nen.

Reinhold Steindorfer,
Salzburg

9.-15. 1.	TV AVSTRIJA 1	TV AVSTRIJA 2	TV SLOVENIJA
SR 9. 1.	10.30 Sahara; 12.10 Zunanje-politični report; 13.45 Vinarji; 14.40 Full House; 15.30 Otroški spored; 18.00 Me, ženske; 18.30 Čez morja in gore; 19.30 Čas v sliki; 20.00 Šport; 20.15 Uspeh njenega življenja; 21.45 Pogledi s strani; 21.55 Noč, ko je odletel Minsky; 23.30 Nočni sokol.	9.20 Slalom - ženske; 16.45 Iščejo zaklad; 17.30 Lindens-straße; 18.00 Alf; 18.30 Wurlitzer; 19.00 Koroška danes; 19.30 Čas v sliki; 19.53 Vreme; 20.00 Kulturni žurnal; 20.15 Dobro, da imamo Marijo; 21.15 Šiling; 22.00 Čas v sliki 2; 22.25 Voda kot znak moči; 23.10 Hans Hartung; 0.00 Poročila.	9.00 Živ žav; 15.00 Žarišče; 15.30 Sova, pon.; 17.00 Dnevnik; 17.05 Mozaik; 18.20 Spored za otroke; Klub klobuk; 19.00 Risanka; 19.30 Dnevnik; 20.05 Razsodba; 22.10 Dnevnik; 22.30 Arsen Dedič; 23.05 Sova; Alf, Yellowthread Street, Zgodovina smeha.
ČE 10. 1.	13.40 Vinarji; 14.45 Full House; 15.30 Otroški spored; 16.00 Oddaja za najmlajše; 18.00 Mi; 18.30 Čez morja in gore; 19.22 Novo v znanosti; 19.30 Čas v sliki; 20.00 Šport; 20.15 Showmiks; 21.05 Zgodbe iz Avstrije; 21.50 Pogledi s strani; 22.00 Zmešnjava; 22.45 Aktualno; 22.50 Ples v oblakih.	16.40 SP v plavanju; 17.00 Strugar - poklic z bodočnostjo; 17.30 Orientacija; 18.00 Alf; 18.30 Wurlitzer; 19.00 Koroška danes; 19.30 Čas v sliki; 19.53 Vreme; 20.00 Kulturni žurnal; 20.15 Da ali ne; 21.07 Zunanje-politični report; 22.00 Čas v sliki 2; 22.25 Klub 2.	9.00 Grizli Adams; 10.45 Mostovi; 11.15 Zakon v Los Angelesu; 14.40 Mozaik; 17.00 Dnevnik; 18.15 Spored za otroke; Kapa nevidnica, Alf; 19.00 Risanka; 19.30 Dnevnik; 20.05 Vojne usode; 21.10 Tednik; 22.15 Dnevnik; 22.35 Sova; Vse razen ljubezni.
PE 11. 1.	9.05 Alf; 9.30 Zgodovina avstrijskega gospodarstva od 1945 do danes; 10.30 Smuk z Mount Everesta; 12.10 Notranje-politični report (ponovitev); 14.00 Balduin, nočni strah; od 15.30 do 18.00 otroški popoldanski spored; 19.30 Čas v sliki; 20.15 Zabeležke XY - nereseni; 21.25 Model in vohljač.	15.15 Leksikon umetnikov; 15.25 Trening smuka na Petelinjem grebenu in SP v plavanju; 16.45 Grenka sladkost življenja; 18.00 Alf; 18.30 Wurlitzer; 19.00 Koroška danes; 19.30 Čas v sliki; 20.15 Dežela dolin; 21.00 Medium; 21.15 Kompas - Evropski magazin; 22.00 Čas v sliki 2; 22.25 Šport;	9.00 Delfin Flipper; 9.05 Vojne usode; 15.00 Žarišče; 17.00 Dnevnik; 17.05 Mozaik; 18.10 Spored za otroke; 19.00 Risanka; 19.30 Dnevnik; 20.20 Mida-ov dotik; 21.20 Zakon v Los Angelesu; 22.10 Dnevnik; 22.30 Sova; Družinski vezi, Prostor v visoki družbi.
SO 12. 1.	11.00 Nunzio, super mož; 12.20 Disputaciones; Koroška - Slovenija; 14.20 Nagobčnik; 16.00 Wurlitzer za otroke; 18.30 Šport, SP v plavanju; 19.30 Čas v sliki; 20.15 Kdo reče A; 22.15 Gospodar - eden proti vsem; 0.05 Volkovi v noči.; 1.20 Aktualno.	10.35 Slalom - ženske za „Zlato lisico“ iz Kranjske gore; 12.15 Smuk moških z Petelinjega grebena; 15.15 Na koncu je bil začetek; 16.00 Pogled v deželo; 17.45 Kod me hoče? 18.00 Alf; 19.00 Avstrija danes; 19.30 Čas v sliki; 20.15 Ginger in Fred (nemško-italijansko-francoski igralni film).	9.00 Radovedni Taček; 11.45 Ansambel bratov Avsenik; 13.40 Arsen Dedič; 14.50 Nils Holgerson; 17.00 Dnevnik; 18.30 Divji svet živali; 19.12 Risanka; 19.30 Dnevnik; 20.35 Križkraj; 22.10 Dnevnik; 22.30 Sova; Zlata dekleta, Yellowthread Street, Spet nazaj.
NE 13. 1.	10.00 Slalom - ženske za „Zlato lisico“ iz Kranjske gore, slalom - moški iz Kitzbühla (do 13.55); 16.10 Dober dan, Koroška; 17.15 Klub za upokojece; 18.00 Alf; 19.00 Slike iz Avstrije in Južne Tirolske; 19.30 Čas v sliki; 20.15 Skrivnost mojega uspeha (ameriška komedija); 22.15 Sem z mladinci; 23.50 Nočni sokol.	9.30 Kulturni zajtrk; 11.00 Otvoritev koncert ob Mozartovem letu 1991 z Dunaja; 13.05 Dober dan, Koroška; 17.15 Klub za upokojece; 18.00 Alf; 19.00 Slike iz Avstrije in Južne Tirolske; 19.30 Čas v sliki; 20.15 Skrivnost mojega uspeha (ameriška komedija); 22.15 Sem z mladinci; 23.50 Nočni sokol.	8.30 Otroška matineja; 10.40 Mati in sin; 11.10 Domači ansambli; 12.35 Show Rudija Carella; 17.00 Dnevnik; 17.05 Kasetna ljubezen; 18.40 Risanka; 19.30 Dnevnik; 20.05 Dve poti do izvira; 22.15 Dnevnik; 22.35 Sova; Spet ti? Yellowthread Street.
PO 14. 1.	10.30 Model in vohljač (ponovitev); 11.15 High Chaparral; 12.00 Menedžeri; 13.35 Teden-sko zrcalo; 18.30 Šef-zdravnik Trapper John - nova 39-delna zdravniška serija; 19.30 Čas v sliki; 20.15 Šport v ponedeljek; 21.15 Mike Hammer - zadnji del kriminalne serije; 22.10 Divja leta v Parizu.	16.10 SP v plavanju iz Perth; 18.00 Alf; 19.00 Koroška danes; 19.30 Čas v sliki; 20.15 Otok sanj - nova 12-delna serija; 21.15 Šiling - gospodarski magazin; 22.00 Čas v sliki 2; 22.25 Nano - tehnika v ultravetlu; 23.10 Jour fixe - Konec komunizma? 0.10 Aktualno.	9.00 Alice v deželi risb; 15.30 Sova, pon.; 17.00 Dnevnik; 18.30 Spored za otroke; Radovedni Taček, Čebelica Maja; 19.10 Risanka; 19.30 Dnevnik; 20.05 Grešne ovčice; 20.55 Osmi dan; 21.45 Dnevnik; 22.05 400 let slovenske glasbe; 22.45 Sova; Avtoštopar.
TO 15. 1.	9.30 Šolska televizija; 11.00 Ginger in Fred (ponovitev); 13.45 Vinarji; 15.30 Otroški spored; 18.30 Šef-zdravnik Trapper John; 19.30 Čas v sliki; 20.15 Škotska visoka planota; 21.07 Dallas; 22.00 Srečanje s smrtjo; 23.45 Nočni sokol; 0.30 Aktualno.	10.10 Veleslalom - moški iz Adelbodna; 16.30 Beg - življenji; 17.30 Orientacija; 18.00 Alf; 19.00 Koroška danes; 19.30 Čas v sliki; 20.15 Žival krat štiri; 21.07 Report iz tujine; 22.00 Čas v sliki 2; 22.25 Klub 2.	9.00 Zgodbe iz školje; 10.30 V hribih se dela dan; 11.55 Osmi dan; 15.00 Žarišče; 17.00 Dnevnik; 18.10 Spored za otroke; Zgodovina Vatikana; 19.10 Risanka; 20.05 J. Austen: Prepričevanje; 21.00 Danny Kay z Newyorškimi filharmoniki; 22.05 Dnevnik; 22.25 Sova; Policijski oddelek.

RADIO KOROŠKA

18.10-19.00

SLOVENSKE ODDAJE

Sreda, 9. 1. Glasbena sreda

Večerna 21.05-22.00 Koncert pobratenih pevskih zborov v Pliberku

Četrtek, 10. 1. Rož - Podjuna - Zilja

Petek, 11. 1. Koroški liki (R. Vospernik)

Jezikovni pogovor (J. Messner)

Socialno skrbstvo v dvojezičnem okolju (F. Merkač)

Sobota, 12. 1. Od pesmi do pesmi - od srca do srca

Nedelja, 13. 1. Dobro jutro na Koroškem

6.30 - 7.00 Duhovna misel (dekan Kristo Srienc)

18.10 - 18.30 Dogodki in odmevi

Ponedeljek, 14. 1. Za dobro voljo

Torek, 15. 1. Partnerski magazin

Dober dan, Koroška

Spored za 13. 1. 1990, ob 13.30 uri

predvidoma z naslednjimi prispevki:

- 40. Slovenski ples
- „Sen radiške noči“ - premiera mladinske igralske skupine SPD „Radiše“
- Petje za tri kralje
- Novoletni koncert SPD „Danica“ v Šentprimozu
- Ljudsko štetje 1991
- Slovenski študentje v Salzburgu - prevladuje študij teoloških ved

Partnerski magazin

Mladinska skupina SPD „Radiše“, ki jo že dalj časa uspešno vodita učiteljici Heidi Lampichler in Traudi Tolmajer, se je pred kratkim predstavila z igrjo „Sen radiške noči“. Mladi gledališki naraščaj se je na to uprizoritev pripravil na gledališkem seminarju KKZ v Fiesi. Sen radiške noči je s skupino obdelala režiserka Alenka Bole-Vrabeč, za glib pa je poskrbel Zdravko Haderlap. Sen radiške noči je igra v igri, za podlago pa so skupini služili ljudski zgodbarji, slavni Shakespeare, Matias Corvin, s kraljem Matjažem pa je namigoval Janez Stanič.

Smučarski tečaj SŠZ v regiji „Dachstein-Tauern“

SŠZ vabi v semestralnih počitnicah na smučanje in snowboarding

v kraj svetovnega prvenstva v alpskem smučanju 1982, v Schladming in okolico s smučišči Hauser-Kaibling, Planai, Hochwurzen, Reiteral, Dachstein.

Enotedensko smučanje bo v času od sobote, 9., do sobote, 16. februarja 1991.

V gostišču Stiegler v Weißenbachu je rezerviranih 35 mest.

Cene: (za 7 polpenzionov):

2450.- odrasli v sobah s prho

1960.- otroci do 12 let v dvoposteljni sobah pri starših, sicer popust 10% na ceno odraslih

2310.- odrasli v sobah brez prhe (topla, mrzla voda)

1850.- otroci do 12 let (isti pogoji)

Cene: za 6-dnevno vozovnico (78 vlečnic, vzpenjač in skibus):

1310.- odrasli

830.- otroci do 15 let

V dopoldanskih urah bodo udeleženci lahko uživali na izletih, se udeleževali pouka smučanja in snowboardinga pod strokovnim vodstvom prof. Antona Malleja, Riharda Kunčiča, Danila Prušnika ter Anice Wiegele (prispevek 200.-). Udeležba v šoli smučanja in snowboardinga je prostovoljna.

Rezervacijo je tokrat prevzel sindikat javnih služb (Gewerkschaft Öffentlicher Dienst). Člani ter njihovi partnerji in otroci prejmejo od sindikata podporo v višini 500 šil. po osebi (članska številka).

Prijave sprejema **Posojilnica-Bank Celovec, Bahnhofstraße 1, z naplačilom 1000 šil. na konto št. 1-03.029.11** (upoštevajoč vrstni red).

V upanju, da se srečamo na tečaju, Vas lepo pozdravlja

Danilo Prušnik,
vodja tečaja

„Zarja“ vabi na sankško tekmovanje

Slovensko prosvetno društvo „Zarja“ v Železni Kapli vabi na 21. sankško tekmovanje v nedeljo, 13. januarja 1991, na progi po Mozganovi cesti v Lepeni-Koprivni. Štart bo ob 13. uri, prijave pa bodo možne do tik pred štartom pri Ratočniku v Lepeni. Vsi pristrčno vabljeni!

Stalno do zgodnjih jutranjih ur se je veliko plešišče polnilo z ljubitelji plesa oz. vročih sodobnih, seveda pa tudi „domačih“ ritmov. Vse slike: W. Fritz

Slovenski ples: 40 let in vedno več mladih nog

Jubilejni 40. slovenski ples preteklo soboto v Domu sindikatov v Celovcu je ponovno dokazal, da je tudi po desetletjih ostal za Slovenke in Slovence privlačen kot v začetku. Še več: ta vsakoletni družabni dogodek, ki ga prireja Slovenska prosvetna zveza in nanj vabi obiskovalce z obeh strani meje, ni ostal le privlačen, marveč tudi mlad oz. se je celo pomladil, saj je na njem tokrat celo prevladovala mladina.

„Ples mladih nog“ je odprl podpredsednik SPZ Hanzi Weiss in gostom iz vseh dolin in krajev Koroške ter iz Slovenije zaželel lep in družaben večer, ki je tudi izpolnil vsa pričakovanja. K uspehu sta glasbeno prispevala ansambel „12. nasprotje“ iz Ljubljane ter ansambel Braneta

Klavžarja iz Celja ter Boris Kopitar, priljubljeni moderator, ki je povezoval pester spored. Posebna poslastica večera je bil nastop plesnega para Katja Klep in Tomo Tololoevski, jugoslovanskih prvakov v latinsko-ameriških plesih, ki sta začela ples in s plesnimi vložki navdušila udeležence.

Na plesu tudi ni manjkalo častnih gostov, od ministra za Slovence po svetu dr. Janeza Dularja preko generalnega konzula Marjana Majcna tja do predstavnikov osrednjih političnih in kulturnih organizacij ter gospodarskih ustanov. Vsi pa so se na plesu odlično počutili. K uspehu pa so prispevali tudi prosvetaši „Bilke“ iz Bilčova, ki so tokrat vabili k točilni mizi oz. v sekt bar.

K slikam: Spored 40. jubilejnega slovenskega plesa – od igranja ansamblov do nastopa jugoslovanskih plesnih prvakov – je navdušil obiskovalce. Seveda pa je bilo tudi dosti priložnosti za razpravo o „slovenski visoki politiki“ pri mizi za častne goste (slika spodaj) ali pri kozarčku šampanjca ali vina. Manjkalo pa tudi ni lepotic, ki so očarale mladence.

